

**До Постоянната комисия по
Хуманитарни науки и изкуства**

Д О К Л А Д

за извършената проверка по процедура за програмна акредитация на професионално направление 8.2, област на висше образование 8. Изкуства, във ВСУ „Черноризец Храбър““

ОТ ЕКСПЕРТНА ГРУПА В СЪСТАВ:

1. Проф. д-р Иван Узунов – ВТУ „Св.св. Кирил и Методий“
2. Доц. д-р Бойка Донева - НХА
3. Георги Георгиев – студент, СУ „Св. Климент Охридски“

Наблюдаващ процедурата на ПК: проф. дн Антоанета Анчева, член на ПКХНИ,

---

Експертната група и наблюдаващият процедурата са определени с решение на Акредитационния съвет НАОА на 25.07.2019 г. (Протокол №15) и 11.02.2021 г. (Протокол №5)

СЪДЪРЖАНИЕ

- 1. Изпълнение на препоръките от предходната акредитация**

- 2. Проверка по изпълнението на критериите за програмна акредитация на професионално направление в съответствие със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование /ESG/ - част 1 /1-10/ и по смисъла на чл. 78, ал. 3 от ЗВО /Таблица 4/, приети от АС на НАОА на 20.10.2016 г.**

- 3. Приложения: таблици /задължителни и по избор/**

Уважаема г-жо Председател на ПК по Хуманитарни науки и изкуства,

Експертната група (ЕГ) в изпълнение на решение на Акредитационния съвет на НАОА от 25.07.2019 г. (Протокол №15) и 11.02.2021 г. (Протокол №5), съгласно чл. 33 и чл. 34 от ПДНАОА и приетите от Акредитационния съвет на НАОА (20.10.2016 г.) Критерии за програмна акредитация на професионално направление в съответствие със стандартите и насоките за осигуряване качеството в европейското пространство за висше образование /ESG/ - част 1 /1-10/ и по смисъла на чл. 78, ал. 3 от ЗВО /Таблица 4/. Предвид разпоредбите на приетия от НС Закон за мерките и действията по време на извънредно положение от м. март, съпътстващите го и последвали през месец април 2020 г. и до сега заповеди на Министъра на здравеопазването за обявяване на извънредна епидемична обстановка в страната заради разпространението на COVID-19, ЕГ извърши своята проверка без посещение във ВСУ. Срещите с ръководството на висшето училище (ВУ), ръководството на факултета, преподавателите, студентите и административния състав се проведеха онлайн съгласно Заповедта на Министъра на здравеопазването във връзка с епидемичната обстановка в страната. Заседанията на ЕГ се проведеха също дистанционно, като в процеса на работа председателят и членовете на групата заседаваха онлайн. В хода на проучване и анализ на Доклада-самооценка и приложенията към него се наложи ръководителят на ЕГ да поиска допълнителна информация и уточняващи данни. Чрез своя ръководител катедра „Изкуства” на Архитектурен факултет на ВСУ „Черноризец Храбър” предостави своевременно необходимите справки. Въз основа на всички документи, ЕГ състави този доклад.

На тази база, както и след анализа на фактите и обстоятелствата, отразени в доклада-самооценка на ВУ и проверката за изпълнение на критериите за програмна акредитация на професионално направление, експертната група **установи** следното:

1. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕДХОДНАТА АКРЕДИТАЦИЯ

Във ВСУ „Черноризец Храбър“ се обучават студенти в ПН 8.2 Изобразително изкуство от 1994/1995 учебна година. При предходната акредитация на професионално направление 8.2. "Изобразително изкуство" във ВСУ, Постоянната комисия по хуманитарни науки и изкуства при НАОА дава следните препоръки:

1.) Да се изработи програма за разширяване на контактите с чуждестранни университети Срок: Постоянен, с ежегодно отчитане.

Във връзка с изпълняването на препоръката са сключени четири нови договора по Еразъм+ : **0212 Мода, интериорен и индустриален дизайн** с университети от Италия, Белгия, Турция, Унгария и Латвия за периода 2014-2020г. През 2017/2018 е разширено споразумение с университет в Неапол за специалност „Моден дизайн“ <http://www.vfu.bg/mobilnosti/> Препоръката се изпълнява

2.) Да се увеличат часовете по чуждоезиково обучение. Срок – за уч. 2014-2015 г.

Във връзка с изпълнение на препоръката в учебния план на „Мода и мениджмънт в модата“ за 2014/15 г. в раздел II „Избираеми учебни дисциплини“ е добавена дисциплина „Чужд език“ с общ хорариум 120 ч. Департаментът за чуждоезиково обучение също предоставя възможности за допълнително изучаване на чужди езици от различни нива.

Препоръката е изпълнена.

3.) Съотношението на задължителните, избираемите и факултативните дисциплини да се приведе съгласно нормативната база на университета. Срок – за уч. 2014-2015г.

Препоръката е изпълнена

1. ПРОВЕРКА ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СТАНДАРТИТЕ И НАСОКИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКОТО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИШЕ ОБРАЗОВАНИЕ /ESG/ - ЧАСТ 1 /1-10/ И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 78, АЛ. 3 ОТ ЗВО /ТАБЛИЦА 4/

Стандарт 1 „Политика за осигуряване на качеството“ и съответстващите му критерии, а именно:

Критерий 1.1. „При извършване на обучение в професионалното направление се поддържа и развива политика за осигуряване на качеството, която се оповестява и е част от стратегическото управление на висшето училище“

Акцентираща се върху факти, обстоятелства и начин, по който ВУ изпълнява критерий 1.1. в съответствие с /ESG/ - част 1 /1-10/ и по смисъла на чл. 78, ал. 3 от ЗВО /Таблица 4/

По 1.1.1 Обучението на студентите в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ във ВСУ е в съответствие със Закона за висшето образование, Наредбата за държавните изисквания за придобиване на висше образование, Правилник за устройството и дейността на университета и действаща университетска Система за оценяване и поддържане на качеството на обучение, която има за цел създаване на условия за осигуряване, поддържане и повишаване на качеството на обучението.

По 1.1.2. Във ВСУ „Черноризец Храбър“ са създадени процедури за осигуряване и контрол на качеството, съобразно необходимостта от усъвършенстване на обучението в ПН 8.2 Изобразително изкуство в ОКС „бакалавър“ и „магистър“. Обучението в ПН 8.2 се осъществява от катедра „Изкуства“ към Архитектурен факултет на ВСУ „Черноризец Храбър“.

При предходната програмна акредитация (писмо с изх. номер 248/14.02.2014 г.) на професионално направление 8.2 Изобразително изкуство във ВСУ „Черноризец Храбър“ са акредитирани в:

ОКС „бакалавър“

1. „Мода и мениджмънт в модата“ (редовна форма на обучение) и

ОКС „магистър“ (след образователно-квалификационна степен „бакалавър“)

- 1. „Моден дизайн и артмениджмънт“** (редовна форма на обучение) и
- 2. „Компютърен графичен рекламен дизайн“** (редовна форма на обучение).

Решението на Постоянната комисия по хуманитарни науки и изкуства от 18.12.2013 г. (протокол № 21) при програмната акредитация на професионално направление 8.2 „Изобразително изкуство“ за образователноквалификационните степени „бакалавър“ и „магистър“, с обща оценка 9,15 (девет цяло и петнадесет стотни).

През отчетния период са закрити и 3-те програми, акредитирани при предходната акредитация:

ОКС Бакалавър

1.ОКС Бакалавър „Мода и мениджмънт на модата”- последен випуск 16/17уч. г.

ОКС Магистър

1. „Моден дизайн и артмениджмънт”- последен випуск 12/13 уч. г.

2. „Компютърен графичен рекламен дизайн ”- последен випуск 13/14 уч. г.

През отчетния период в професионално направление 8.2. Изобразително изкуство на ВСУ са разкрити следните нови специалности:

ОКС „бакалавър”:

1.„Моден дизайн“ – редовна и задочна форма на обучение (8 семестъра), план 17/18

ОКС „магистър”:

1.„Изкуства и събитийен мениджмънт“ (редовна и задочна форма на обучение) план 17/18

2. „Моден стайлинг“ (редовна и задочна форма на обучение), план 16/17

Към учебната 2018/2019 г. образователните програми, в които се осъществява прием и обучение в Професионално направление 8.2. Изобразително изкуство са:

ОКС „Бакалавър“:

1.„Моден дизайн” (редовна и задочна форма на обучение), 1 и 2 курс, план 17/18, 8 семестъра

2.„Мода и мениджмънт на модата” (редовна форма на обучение), 3 и 4 курс, план 14/15, 8 семестъра

ОКС „Магистър“

1.„Изкуства и събитийен мениджмънт“ (редовна и задочна форма на обучение) план 17/18

2.„Моден стайлинг“, (редовна и задочна форма на обучение) план 16/17

В момента се акредитират с искане от ВСУ „Черноризец Храбър“ в писмото за стартиране на акредитацията:

ОКС Бакалавър

1. Моден дизайн (редовна и задочна форма на обучение)/разкрита през 2017/18 г./

ОКС Магистър

1. Моден стайлинг (редовна и задочна форма на обучение)/ разкрита 2016/17 г. /

2. Изкуства и събитийен мениджмънт (редовна и задочна форма на обучение) / разкрита 2017/18 г. /

По време на онлайн „посещението“ на ЕГ за осъществяване процедурата по програмна акредитация на ПН 8.2 Изобразително изкуство от страна на ВСУ бе представен учебен план по специалност в **ОКС Магистър „Дизайнерски практики в модната индустрия“**, както и мотиви, обосновка за нейното създаване, писма-подкрепа от страна на фирми и училища и заявено желание да бъде включена в настоящата процедура. ЕГ се запозна с

представената документация и взе под внимание направеното предложение в настоящия доклад.

Във ВСУ е създадена институционална система за качеството, която оценява и контролира образователната и научноизследователската дейности в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“. Системата уговаря правилата за учебната работа. Оценка на нейната ефективност за подобряване на качеството на обучение се прави като се използват индикатори на входа, индикатори за ефективно провеждане на учебния процес и индикатори на изхода: оценки, получени при дипломиране, продуктивност на специалността, заетост и удовлетвореност на завършилите студенти.

По 1.1.3. Във ВСУ „Черноризец Храбър“ се прилага политика на обвързване на учебния процес с научните изследвания, което е отразено в текстове на *Наредба № 1 за учебната дейност*. В преподавания учебен материал задължително се включват резултати от научноизследователската и художественотворческата работа на преподавателите. Провеждането на научни изследвания със собствено финансиране във ВСУ „Черноризец Храбър“ е регламентирано с *Наредба №2 за научноизследователска дейност*. Във връзка със спецификата на ПН 8.2 Изобразително изкуство в него се развива приоритетно художественотворческа дейност, чиито най-важни прояви са представителните ревюта и изложби на студентите и преподавателите от направлението. Разработена е и от учебната 2013/14 г. се прилага *„Концепция за изграждане на система за персонален мониторинг и подпомагане на най-изявените студенти за стимулиране на участието им в научни и образователни проекти и предприемачество“*.

Резултати от проверката: Резултатите отразяват изводите на експертната група относно съответствието на представените от ВУ доказателства със съдържанието на съответния критерий, посочено в колона 4 на таблица 4.

ЕГ установи, че обучението в професионално направление 8.2 „Изобразително изкуство“ съответства на мисията и целите на ВСУ. Създадена е академична система по качеството и факултетна комисия по качеството. За отчетния период вследствие на работата на комисиите качеството на образователните дейности се е подобрило.

Критерий 1.2. „Управление на качеството на образованието“

Акцентира се върху факти, обстоятелства и начин, по който ВУ изпълнява критерий 1.2. в съответствие с /ESG/ - част 1 /1-10/ и по смисъла на чл. 78, ал. 3 от ЗВО /Таблица 4/

По 1.2.1. През 2016 г. ВСУ „Черноризец Храбър“ е ресертифициран за пети път от Международната сертифицираща организация BUREAU VERITAS Certification в съответствие с международния стандарт *ISO 9001:2015*. За осигуряване на качеството във ВСУ има изградена организация за управление на качеството на учебния процес и свързаната с него преподавателска дейност. Образователният процес във ВУ е регламентиран в *Наредба №1 за учебната дейност* и *Стандарти за разработване на учебна документация*. Управлението на качеството на учебния процес във ВСУ се базира на нормативна база: *Наръчник по качеството, Процедури по качеството и правилници за управление, процесни карти, Записи по качеството*. Всички нормативни актове са на разположение на преподавателите в електронен вид в Интернет мрежата на университета (<http://intranet.vfu.bg>). Изградената система за управление на качеството на учебния процес, включително и в ПН 8.2, обхваща приема, класирането и записването на кандидат-студентите; организацията и провеждането на учебния процес; идентификацията и проследимостта на данните за студентите; дипломирането; реализацията на завършилите студенти; връзката с потребителите

на кадри. През периода на самооценка са проведени **67 семинари за обучение на преподавателския състав, включително и от ПН 8.2.**

През периода 2013–2018 г. са проведени **5 вътрешни одита** на съответствие на университетската система за управление на качеството, като основен акцент в тях е контрола на учебната дейност. Резултатите от тях са оповестени на заседания на катедра „Изкуства“. Част от управление на качеството на учебния процес и свързаната с него преподавателска дейност е *атестирането* на членовете на академичния състав. Процедурата по атестиране е оповестена в Наредба №3 и се извършва по ежегодно утвърждаван *план за атестиране*.

По 1.2.2 Във ВСУ „Черноризец Храбър“ има действащ *„Етичен кодекс за научни изследвания на ВСУ“* (<https://ejournal.vfu.bg/bg/pdfs/et.kodeks.pdf>, Протокол №11/17.08.2012 г.), в който са залегнали основните принципи за академична почтеност: свобода на творчеството; морална отговорност; безпрекословно спазване на правото на интелектуална собственост; професионална етика; лоялност към институцията ВСУ.

Защитата на интелектуалната собственост във ВСУ е съобразно разпоредбите на **Закон за авторско право** и е задължение на всеки член на академичния състав, автор на публикации или участник в художественотворческа изява. За осигуряване изпълнението на Етичния кодекс и за предотвратяване на нарушения, както и за съдействие при разрешаване на конфликти е създадена *Комисия за академична етика* и е приет *Правилник за дейността ѝ*. Към момента на изготвяне на доклада-самооценка не са постъпвали сигнали за нарушаване на академичната почтеност, вкл. и за плагиатство, поради което няма свиквани заседания на комисията. ВСУ „Черноризец Храбър“, респ. Архитектурен факултет, разполага със *специализиран софтуер със свободен достъп* за проверка за плагиатство при разработването на курсови проекти, реферати, дипломни работи, магистърски тези, и др. Като мярка с постоянен характер се прилагат и: контрол от страна на титуляра на учебната дисциплина; контрол от страна на научния ръководител на дипломанта; подписване на декларация за авторство от страна на дипломанта, научните ръководители следят за защитата на авторските права на използваните материали. Академичната почтеност и непримиримостта към дискриминация, които са част от политиката на ВСУ са декларирани и залегнали в Хартата и Кодекса на учения, които са предпоставка през 2012 г. ВСУ „Черноризец Храбър“ да бъде удостоен от Европейската комисия с логото за човешки ресурси „HR Excellence in Research“.

Във вътрешната нормативна уредба и по-конкретно *Наредба № 1 и Наредба №3 за академичния състав на ВСУ*, които имат пряко отношение към учебния процес и наемането на работа на преподавателски и изследователски персонал, няма текстове, които предполагат дискриминационен елемент.

Брой на документирани процедури за предотвратяване на прояви на дискриминация; за санкциониране на изпитни измами и плагиатство през последните 5 г. - 0.

Резултати от проверката: Резултатите отразяват изводите на експертната група относно съответствието на представените от ВУ доказателства със съдържанието на съответния критерий, посочено в колона 4 на таблица 4.

Във ВСУ има действащи, публично оповестени *„Етичен кодекс за научни изследвания на ВСУ“*, *Комисия за академична етика* и *Правилник за дейността ѝ*, гарантиращи необходимата академична среда за качествено образование. ЕГ не установи случаи на корупция и дискриминация. Има утвърдени правила и процедури за предотвратяване и санкциониране на изпитни измами и плагиатство.

Стандарт 2 „Разработване и одобряване на програмите“ и съществуващите му критерии, а именно:

Критерий 2.1. „ВУ извършва обучение по професионалното направление като прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на учебната документация, (квалификационни характеристики, учебни планове и програми и др.) при съдействието на представители на партньорски организации, студенти и други заинтересовани страни“

Акцентира се върху факти, обстоятелства и начин, по който ВУ изпълнява критерий 2.1. в съответствие с /ESG/ - част 1 /1-10/ и по смисъла на чл. 78, ал. 3 от ЗВО /Таблица 4/

По 2.1.1 Учебният план и учебните програми в ОКС „бакалавър“ и „магистър“ са разработени в съответствие със законовите и институционалните изисквания. Професионалните и общите компетенции са определени като области от знания, умения и поведения и съответстват на получаваната подготовка и квалификация. Определянето на професионалните квалификации за отделните ОКС, осигурявани от учебните програми, се основава на анализи за потенциалните работни места и национални и международни проучвания относно развитието на пазара на труда.

В ПН „Изобразително изкуство“ се осъществява обучение на студенти и в двете ОКС - „бакалавър“ и „магистър“ в редовна и задочна форма на обучение. Учебните планове и програми се разработват в съответствие със „Стандарти за разработване на учебна документация във ВСУ „Ч. Храбър“. Във всички учебни планове на специалностите от ПН са обявени специфичните компетенции, които се придобиват по време на обучението. Специалностите, по които се провежда обучение в ПН 8.2 и учебната документация са разработени и отразяват резултатите от проучванията, провеждани от ВСУ, за тенденциите в пазара на труда и търсенето на различни ОКС. Направеният анализ показва, че е налице **устойчиво търсенето към обучение** в ПН 8.2 през годините. Като **количествена оценка за степента на заинтересованост от страна на работодателите** могат да послужат сключените договори за сътрудничество. Договорът с Националната организация на училищата по изкуства предоставя партньорство с почти всички училища по мода, текстил и облекло от страната. Съществуват и договори с фирми в качеството им на обучаващи организации и партньори по различни проекти.

В учебните планове е спазено изискването за процентното съотношение между задължителни – 70%, избираеми – 20% и факултативни –10% дисциплини. Кратките версии на учебните програми са оповестени (съгласно изискванията на ETCS) в уебсайта на ВСУ „Черноризец Храбър“ (www.vfu.bg/ects-гид/бакалавърски-програми.html). Контрол на спазването на вътрешно-университетските стандарти за изготвяне на учебна документация се осъществява от *Комисията за учебна дейност (КУД)*, която е консултативен орган към зам.-ректора по учебната дейност. Дейността на КУД е описана в Наредба 1.

По 2.1.2 Процесът на актуализацията на учебните планове и на учебните програми в специалностите от ПН 8.2 във ВСУ е перманентен като основен мотив за актуализацията на учебната документация е мнението на потребителите на кадри. Периодично се систематизира информацията и се отчита мнението на потребителите на кадри. Във ВСУ ежегодно се провеждат „Дни на работодателите“, които предоставят директен контакт между студенти, работодатели и преподаватели под формата на срещи, дискусии, семинари и др., на които се разискват различни проблеми, съпроводени и с оценки за подготовката на завършилите. Чрез тази инициатива се реализират срещи с бизнеса, партньори от бизнеса и културни институции. През отчетния период са проведени срещи с големи и по-малки производители на облекло: Работна среща с ръководството, дизайнерите и служители на фирма БТБ България, април 2018,

Русе; Работна среща с “Ричмарт Иновейшън” и “Топ мен”, с управителя, дизайнерите и служителите на фирмата, ноември 2014; Работна среща в бутик „LA SPOSA“, Варна, декември 2014; Контакти с ръководството на Фирма „Димитров“ ООД - производител на мъжки облекла за най-големите световни брандове, притежава собствени търговски марки „MONNI“ и „Desizo Monni“, 2016 И др. Активен партньор е и НГХНИ „Константин Преславски“ гр. Варна, ПГ по текстил и моден дизайн във Варна и др. Чрез *анкетирание на работодателите и партньори по различни проекти* се набира информация и оценка за подготовката на завършилите специалностите в ПН „Изобразително изкуство“. Периодично се анкетират работодатели, назначили на работа възпитаници на професионалното направление.

Дефинираните цели на обучението в ПН 8.2 са реализирани в учебните планове и определят обучението по специалностите като *практическо*, тъй като над **90%** от дисциплините се реализират чрез *практически творчески форми*, които се провеждат в специфичната за тях среда и подходи; над **90 %** от *извънаудиторната заетост /задачи и проекти/* на всички студенти е с практическа насоченост. По време на обучението студентите задължително реализират изследователски и творчески проекти, които се представят публично, изпълнени в материал на модни ревюта и в проектни и концептуални форми на изложби и др.

Относителният дял на практически ориентираното обучение в специалностите от ПН „Изобразително изкуство“ е **96 %**.

Всички дейности на ПН „Изобразително изкуство“ напълно отговарят на заложената в Стратегическия план за развитие на ВСУ „Черноризец Храбър“ тенденция за практически насочено обучение.

По 2.1.3. В ПН се прилага добре функционираща оценъчна система при обучението по всяка дисциплина на отделните специалности. Създадена е и ефективна управленска практика при провеждането и оценката на текущи, семестриални и държавни изпити. Правилата и процедурите, в съответствие с които се проверяват и оценяват знанията и уменията на кандидат-студентите, студентите и дипломантите са описани в учебните програми. Те са систематизирани в конкретни университетски нормативни актове и оповестени на уеб страницата на университета в ECTS-гид (www.vfu.bg). *Оценъчната система на резултатите от обучението* по всяка дисциплина в ПН е многокомпонентна и се базира на текущо оценяване по време на упражнения, курсови задачи и проекти, контролни писмени и тестови проверки и семестриални изпити по оповестен в учебната програма конспект. Финализирането на курса на обучение, както за ОКС „бакалавър“, така и за ОКС „магистър“ е със *защита на дипломна работа*. В ПН 8.2 са изработени и приети *„Вътрешни правила за задаване, разработка, защита и оценяване на дипломните работи за специалност „Моден дизайн“* и са публикувани в сайта на ВСУ (www.vfu.bg/студенти/държавни-изпити-и-дипломни-работи.html) За придобиване на ОКС „бакалавър“ се изисква: 1. **Разработка на портфолио (изследователска и проектна част)** 2. **Реализация в материал на минимум 2 модела и визуална презентация.** За придобиване на ОКС „магистър“ студентите представят **магистърска теза** (творчески проект). Оценяването на резултатите от обучението в ПН 8.2 се базира на националната шестобална система, която е приравнена към изискванията на ECTS.

По 2.1.4. Учебните планове в двете степени на ПН 8.2 са разработени според изискванията на кредитната система, която дава основание за количествено съпоставяне на проведено обучение в друго ВУ и осигурява възможност за студентска мобилност. Сравнителният анализ на учебните планове на специалностите от ПН 8.2 Изобразително изкуство във ВСУ

„Черноризец Храбър“ с тези в ЮЗУ „Неофит Рилски“, НБУ и НХА показва тяхната *съвместимост*. Това дава възможност за мобилност на студентите, изразяваща се както във краткосрочни периоди на обучение, така и при преместване от друго ВУ във ВСУ „Черноризец Храбър“ и обратно. В съответствие с европейските, националните и институционалните нормативни изисквания са определени: структурата на учебните планове за ОКС „бакалавър“ и „магистър“ в професионално направление 8.2. Изобразително изкуство; наименованията и съдържанието на учебните дисциплини, включени в съответния учебния план; структурата на академичната година по семестри, седмици и часове; разпределението на учебните кредити в учебните планове за задължителните, избираемите и факултативните дисциплини; броят на кредитите за всяка дисциплина, в зависимост от нейното съдържание и хорариум; съотношението между отделните модули в учебните планове. Спецификата на ПН 8.2 и специалностите, по които се осъществява обучението дават възможност за студентска мобилност в рамките на ЕС или извън него. Доказателство за съвместимостта на обучението в направлението с това в други чуждестранни ВУ е, че има випускници, завършили през периода, които упражняват своята професия в страни от ЕС (Франция).

По 2.1.5. Във ВСУ „Черноризец Храбър“ административният контрол на състоянието на учебната документация се осъществява на няколко нива: ръководители катедра/катедрен съвет, декан/факултетен съвет, Комисия по учебната дейност, Академичен съвет. Контролните функции са описани като задължения в длъжностните характеристики и като изискване за спазване на процедурите, отразени във вътрешните нормативни документи и Системата за управление на качеството, решенията на АС и препоръките на НАОА по процедурите на САНК. Процедурите по изработка и утвърждаване на учебните планове и учебните програми са оповестени в *„Стандарти за разработване на учебна документация във ВСУ „Черноризец Храбър“* и се осъществяват на четири нива: Приемане от Катедрен съвет; Одобрение от Факултетен съвет; Обсъждане в Комисията по учебна дейност и Утвърждаване от Академичен съвет. Учебните програми се разработват от преподавателите, като се съблюдают изискванията на нормативните актове и принципите на ECTS, обсъждат се и се приемат от Катедрения съвет и се утвърждават от ръководителя на катедрата.

Във връзка с променящите се и развиващи се нужди на пазара на труда, учебните планове и учебните програми своевременно се обновяват, допълват и актуализират. Предложенията първо се правят и обсъждат в направлението, след което Катедреният съвет обсъжда и предлага за утвърждаване от Факултетния съвет на съдържанието на учебните планове и/или тяхна актуализация. Промени се предлагат след проучвания, провеждани от ВСУ за тенденциите в пазара на труда и търсенето на различни ОКС. Провеждат се и анкети сред потребителите на кадри.

По 2.1.6. В ПН 8.2 има практика за актуализация на учебните планове и програми, която се налага както от институционални изисквания (финансово оптимизиране на обучението), така и от отчитането на нови тенденции в развитието на образованието по изкуствата и организационно подобряване на обучението. Авторите на учебните програми са хабилитирани лица с необходимата професионална квалификация и педагогически, художественотворчески и административен опит. По изключение автори на учебни програми са и нехабилитирани преподаватели, с образователна и научна степен „доктор“. Спецификата на ПН 8.2 изисква перманентно наблюдение на развитието на визуалните, изобразителните и приложни изкуства, дизайна като цяло и в частност модния дизайн, анализ на българските и чуждестранни постижения и стремеж към прилагане на добрия опит; проучване потребностите на културните институции и производството в България, на други заинтересовани страни в българското

културно, бизнес и шоу-пространство; проучване на възможностите за самостоятелна изява и творчество за създаване на авторски форми и уникални изделия в творчески ателиета и дизайнерски студия. На база ежегодно провежданите анкети със студенти се анализират и възприемат добрите предложения за обогатяване на съдържанието и методическата специфика на учебните планове и програми. За целта се провеждат срещи със студентите, обсъждат се проблемите и се анализират анкетите. Във формални и неформални разговори с различни организации - образователни, културни и бизнес се получава актуална информация относно необходимата информация за актуалното съдържание на учебните дисциплини от учебните планове в ПН „Изобразително изкуство”.

През периода на самооценка са актуализирани всички учебни планове по предлаганите от ПН 8.2 специалности като обучението в **ОКС Бакалавър се е провеждало по 3 учебни плана за 2 бакалавърски програми, а за ОКС Магистър - общо по 4 учебни плана за 2 магистърски програми.**

По 2.1.7 Процедурата за подготвянето, приемането и обновяването на учебната документация за отделните ОКС на ПН 8.2. се осъществява съгласно ЗВО и утвърдената нормативна база във ВСУ. Процедурите по изработка и утвърждаване на учебните планове са оповестени в „Стандарти за разработване на учебна документация във ВСУ „Черноризец Храбър“ като е разписана структурата на учебните планове, съответстваща на националните нормативни изисквания; посочено е изискването за съотношението между видовете обучително-учебни единици: лекции, семинарни упражнения, курсови проекти, курсови задачи; структурирани са учебните планове по учебна година и семестър. Регламентите за провеждане на производствените стажове и учебните практики за съответните ОКС са разработени и оповестени в *Инструкция № 8 за организацията на стажовете и практиките на студентите във ВСУ „Черноризец Храбър“*. Студентите от ПН 8.2 имат **три** възможности да получат знания и умения за успешна професионална реализация чрез стажове и практики.

За периода на самооценка, *всички учебни планове към ПН 8.2* са разгледани, анализирани и приети от Комисията по учебна дейност. Обсъдени са промени на действащи учебни планове и са *приети учебни планове за нови випуски*. Обсъдени са новите учебни планове за специалностите в образователно-квалификационна степен „бакалавър“ и „магистър“.

Резултати от проверката: Резултатите отразяват изводите на експертната група относно съответствието на представените от ВУ доказателства със съдържанието на съответния критерий, посочено в колона 4 на таблица 4.

Учебните планове и програми в двете образователни степени съответстват на изискванията на кредитната система. Създадена е стандартна институционална форма за изготвяне на учебна документация. Във ВСУ „Черноризец Храбър“ действа система за осигуряване, поддържане и контрол на качеството на обучението, която наблюдава за спазването на стандартите в изготвянето на учебната документация. В учебния план са описани конкретно дейностите за набиране на кредити.

Стандарт 3 „Обучение, преподаване и оценяване, ориентирани към студентите“ и съответстващите му критерии, а именно:

Критерий 3.1. „Съществува система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на студентите в процеса на обучение на съответното професионално направление“

Акцентира се върху факти, обстоятелства и начин, по който ВУ изпълнява критерий 3.1. в съответствие с /ESG/ - част 1 /1-10/ и по смисъла на чл. 78, ал. 3 от ЗВО /Таблица 4/

По 3.1.1 Във ВСУ бучението в ПН 8.2 се провежда по утвърдена учебна документация, която е оповестена в сайта на ВУ: [https:// www.vfu.bg/ects-гид.html](https://www.vfu.bg/ects-гид.html) Всеки учебен план съдържа квалификационна характеристика, резултата от обучението, придобитите умения и възможности за професионална реализация. Фактори, които предопределят актуализацията на квалификационните характеристики са: националната нормативна база /Закон за предучилищното и училищното образование в РБългария, Националния класификатор на професиите и длъжностите/ и мнението на студентите. Квалификационната характеристика отговаря на изискванията на Националната квалификационна рамка на Република България и на Европейската квалификационна рамка за учене през целия живот (ЕКР). Учебната документация отговаря на приетите Стандарти и насоки за осигуряване на качество в Европейското пространство за висше образование (ESG), прилагайки качествено обучение и преподаване, подпомагащо трансгранично сътрудничество на всички заинтересовани страни. Организацията на учебния процес е съгласно ежегодно утвърждавани от Ректора на ВСУ графици и е съобразена с *Инструкция № 1 за организацията и дейността на Фронт-офиса при ВСУ „Черноризец Храбър“*, Раздел II Сектор „Планиране“. Графиците се публикуват в Раздел „Студенти“ на web-страницата на университета – Учебно разписание: http://www.vfu.bg/ucheben_razpis/. Може да се обобщи, че е създадена организация за разработване и одобряване на учебната документация.

По 3.1.2 Във ВСУ се поддържа електронна база данни за събитията, които са част или съпътстват учебния процес. В учебните планове на специалностите в ПН 8.2 има ясно разграничение на практическите и теоретичните дисциплини. Естеството на обучение изисква в по-голямата си част то да е практическо. Със студентите по специалните дисциплини се работи индивидуално, тъй като дейностите по тях са изцяло свързани с развитие на творческите им способности. В учебната документация на специалностите от ПН 8.2, както и в образователния процес, широко застъпени са практическите занятия чрез разработване на творчески проекти, изследователски проекти, експериментални проекти, изпълнение на проекти в материал, представяне на проекти в изложби и ревюта, организация на ревюта, изложби и модни събития, изготвяне на презентационни материали, портфолио и др. Също така студенти от ПН „Изобразително изкуство“ участват в националния проект „Студентски практики“ като стажуват в малки фирми и творчески ателиета.

При реализирането на *дипломния си проект* студентите надграждат практическите си умения, освен това имат възможност (по договаряне - във фирми със сериозни производствени мощности или в семейни фирми) да реализират своите проекти в производствена среда. С подкрепата на преподаватели създават и реализират свои дизайнерски изделия, които предлагат на пазара и по време на обучението си - работят като стажант - консултанти в магазини, предлагащи модни изделия – облекла и аксесоари, като стилисти и гримьори във фотографски студия, в свои семейни фирми за производство на облекла и др. *Двама студенти имат договори и стажуват в производствени фирми всяка зимна и лятна ваканция. Най-активните и амбициозни студенти създават дори свои модни марки - "FOTEVA", "MIJEL", "SYNC", "Mihalev", "Evanti".*

Обобщеното мнение на студентите показва удовлетворение от организацията на учебния процес. По време на срещата с работодатели от различни сфери е изразено мнение за високата професионална квалификация на завършилите студенти. Със студентите се

провеждат различни анкети, чрез които се проверява преподавателската работа през семестъра, както и отношението към изучаваните през семестъра дисциплини.

Процентното съотношение на практическите дисциплини спрямо теоретичните е около **65%-75% практически към 35%-25% теоретични** в зависимост от специалността.

Катедра „Изкуства“ осъществява връзка между учебния процес и професионалната дейност на студентите и преподавателите и стимулира творческата им активност. През отчетния период са реализирани **общо 72 художественотворчески проекта, 20 международни, 31 университетски, 23 национални**. По-значими изяви за отчетния период са: Участие в международен конкурс за млад дизайнер Jeansation 3 с проекти и реализации, Монте Карло, 2013 г., Модно ревю "Grand флора" на младите дизайнери от специалност "Мода и мениджмънт в модата", Гранд МОЛ, гр. Варна, 2013 г., Ревю-спектакъл, участие на студенти от специалност „Мода и мениджмънт в модата”, Дворец Врана, гр. София, 2013, Модно ревю на студенти от специалност "Мода и мениджмънт в модата", МОЛ Варна, гр. Варна, декември 2014 г., Ревю на студентите от специалност „Мода и мениджмънт в модата”, Галерия „Графит”, гр. Варна, май 2015 г., Пърформанс и модно ревю в рамките на инициативата „Екологичен ден – екология, творчество и красота”, студенти от специалност "Мода и мениджмънт в модата", организатор - Институт за Младежки Инициативи и Иновации с партньорската подкрепа на: Асоциацията на Българските Черноморски Общини, Варненски свободен университет „Черноризец Храбър”, Черноморска Регионална Агенция за Управление на Енергията и Черноморски Енергиен Клъстър, Община Варна, сцена „Раковина” Морска градина, гр. Варна, юни 2015 г., Sofia Fashion Week 2016, участие на студенти от специалност "Мода и мениджмънт в модата" с творчески проекти разработени във ВСУ, гр. София, зала EFE "Маринела", март 2016 г., Модно ревю на студенти от специалност "Мода и мениджмънт в модата", участие в тържествен концерт-спектакъл - 25 години от създаването на Варненски свободен университет, ФКЦ гр. Варна, 15 април 2016 г., Sofia Fashion Week 2016, участие на студенти от специалност "Мода и мениджмънт в модата" с творчески проекти разработени във ВСУ, гр. София, зала EFE "Маринела", септември 2016 г., Модно ревю на студенти от специалност "Мода и мениджмънт в модата", Арт салон на Радио Варна, гр. Варна, 9 декември 2016 г., Sofia Fashion Week 2017, участие на студенти от специалност "Мода и мениджмънт в модата" с творчески проекти разработени във ВСУ, гр. София, зала EFE "Маринела", 20-23 март 2017г., Модно ревю на студенти от специалност "Мода и мениджмънт в модата", Албена, заключителна Гала вечер на "Модна фиеста 2017", 10 юни 2017 г., Годишно ревю на студентите от специалности те „Моден дизайн” и „Мода и мениджмънт в модата”, Клуб „Студио 21”, гр. Варна, 6 юни 2018г., Участие на студенти от специалност „Мода и мениджмънт в модата” в ревю-конкурс „Varna Free Awards”, Варна, 6 февруари 2018 г., Участие на студенти от специалност „Мода и мениджмънт в модата” в ревю и конференция на ТексТейлърЕкспо 2018 – изложба и ревю със специален проект, Пловдив, 9 ноември 2019 г.

Успешното осъществяване на творчески продукти в областта на модния дизайн и изобразителното изкуство е предпоставка ВСУ да е регистриран като Културна организация към Министерството на културата.

За повишаване на практическата подготовка на студентите и осъществяване на връзката „образование-бизнес“, ВУ способства участието на студенти, преподаватели и работодатели - партньори на ВСУ в проект BG05M2OP001-2.002 "Студентски практики – фаза 1", ОП "Наука и образование за интелигентен растеж" 2014 – 2020. Общият брой студенти участвали в проекта за целия период от 2013 до момента 2018, от ПН е **12**. През отчетния период са

сключени **5 договора за сътрудничество** и съвместна дейност със сродни организации и **11 договора с работодатели** по проект „Студентски практики“.

За контрола на качеството от изключителна важност е наличието на **обратна връзка** както от студенти, така и от работодатели. В *проучване на мнението за практическото обучение* на студентите от ПН 8.2 на ВСУ е констатирана удовлетвореност и е дадена положителна оценка на материалната база и условията за практическо обучение. За свои постижения студентите от ПН са удостоявани с грамоти, дипломи, сертификати и пр.

По 3.1.3. Във ВСУ е изградена организация за отчитане на мнението на студентите. Обучението в ПН 8.2 се характеризира със спецификата на предлаганите специалности, с ориентираност на обучението към потребностите на пазара на труда, със съчетаване на теоретични знания и практически умения. На творческите изяви – ревюта и изложби, организирани от студенти и преподаватели и представяни пред големи аудитории неизменно присъстват много млади хора, част от които имат конкретен интерес към предлаганите специалности. На тези изяви се провеждат срещи, водят се разговори с желаещи да се обучават в предлаганите дизайнерски специалности, проучва се мнението и очакванията от обучение. Профилът на студентите в магистърските програми в ПН 8.2 показва, че в тях се обучават не само завършилите ВСУ, но и други ВУ.

За периода 2013-2018 г. в ОКС „Бакалавър” са се дипломирали **55 студенти** от специалност „Моден дизайн“ и специалност „Мода и мениджмънт в модата“ като **45 от тях (82%)** са намерили своята реализация в областта на изкуствата и дизайна. През отчетния период в ОКС „Магистър” магистърска програма „Моден стайлинг“ са завършили **9 студенти**, а са се реализирали **88%** от тях. За отчетния период **85%** са наети на работа в страната и ЕС. Делът на реализираните две години след завършването е около **80 %**.

Студентите се насърчават за творческа активност, в резултат на което са реализирани редица изложби. Промени, извършени в съдържанието на образователните програми, целят увеличаване на възможностите на дипломираните студенти на трудовия пазар. Съобразени са с изискванията на работодателите и с тенденциите в общественоекономическото развитие и способстват за предлагане на трудовия пазар на квалифицирани дизайнери и по-добра професионална реализация на дипломираните студенти.

По 3.1.4. В ПН 8.2 на ВСУ е създадена работеща система за обучение и оценяване постиженията на студентите. Организират се редица студентски прояви: ревюта, представяния и др. Методите за оценяване постиженията на студентите, които се прилагат във ВСУ, вкл. и за обучаващите се в ПН 8.2, са: *стипендии за отличен успех* от факултетите на ВСУ за подпомагане на изявените студенти, *грамоти* - в началото на всяка учебна година студентът с най-висок бал при кандидатстване получава грамота, *стипендии по проект „Евростипендии”* – студентите се насърчават за участие в художественотворчески проекти и кандидатстване за стипендии по проекта, *награди* от ВСУ за участие в модни ревюта, изложби, конкурси, състезания и проекти на изявени студенти. За свои участия в различни мероприятия, уъркшоп, кратки курсове за обучение и др. студентите получават Сертификати, предметни и материални награди от спонсори. Документално отражение на системата за мотивация на студентите, може да бъде илюстрирано чрез предоставената от ВСУ възможност всеки индивидуално да създаде свое **портфолио**, включващо информация за допълнителната компетентност, придобита чрез участие в извънаудиторни дейности, сертифициране на знания, участия в прояви със съответните удостоверения.

По 3.1.5. Във ВСУ са добре оповестени правилата за провеждане на изпитни порцедури. Ясно са регламентирани критериите и методите за проверка и оценка на постиженията, знанията и уменията на обучаемите, както и критериите за поставяне на цифрова оценка. Критериите за оценка на знанията на студентите са разработени съгласно критерии и изисквания за утвърждаване на стандарти на учебната документация в нормативната уредба на университета - *Наредба №1 за учебната дейност*. Те са включени във всяка учебна програма, като съпътстващ задължителен реквизит към учебните планове на специалностите. Критериите за оценка са публично оповестени в ECTS информационния пакет, публикуван на сайта на университета (http://www.vfu.bg/ects_guide/, http://www.vfu.bg/en/ects_guide/). За всяка дисциплина са посочени конкретните изисквания и начина на оценяване. Студентите периодично са анкетират, за да се установи тяхното мнение за обективността на оценяване.

Вътрешните правила за задаване, разработване, защита и оценяване на дипломни работи за специалност „Моден дизайн“ са публично оповестени. В модул „Държавни изпити и дипломни работи“ е публикувана информация за документите за допускане и явяване на държавен изпит, срокове за подаване и графици за държавни изпити. Планът за провеждане на дипломни защиты, както и съставът на изпитната комисия се приемат в началото на всяка учебна година от КС и се утвърждава от Декана. В състава на изпитната комисия участва и специалист от практиката.

Брой специалисти от практиката, включени в комисииите за семестриални и държавни изпити – 1.

Обратната връзка между преподаватели и студенти се осъществява чрез: *седмични консултативни приемни часове по предварително обявен график, вкл. и on-line консултации*, регламентирани с чл. 61 на Наредба №3 за академичния състав. Те дават на студентите възможност за допълнителна информация и методическа помощ по съответната дисциплина, а също и чрез *създадената активна, работна, тюторна система* (www.vfu.bg/студенти/тютори.html). Задача на тютора е да поддържа постоянна и ефективна връзка със студентите, чрез която да се получава своевременна информация за удовлетвореност или проблеми в процеса на обучение.

По 3.1.6. Преподавателите от ВСУ вземат участие в мониторинга, прегледа и ревизията на учебните програми. Формите на участие на преподавателите са: при обсъжданията в катедрените съвети, в които се дава първоначалната оценка на образователните програми; като членове на факултетни съвети при обсъждането и оценяването на програмите; като членове на Академичния съвет при обсъждане и вземане решения за утвърждаване на обновените или актуализираните програми; като членове на комисии по качеството.

В ПН 8.2, студентите имат право да изразяват своето мнение относно качеството на учебния процес, съгл. Наредба №3 за академичния състав, Раздел IV, чл. 50 т. 3 – *анкетно проучване сред студентите относно качеството на учебната дейност*, като част от система за редовна атестация на преподавателите. Ежегодно се провежда регламентирано *анкетно проучване относно качеството на учебния процес сред студентите* със Заповед № 2497 от 12.11.2009 на Ректора на университета. Резултатите от проучването са основа за последващи аргументирани решения за системно усъвършенстване на образователната дейност и повишаване на конкурентоспособността на предлаганото обучение. Препоръките на студентите се разглеждат, анализират и евентуално реализират подобрения и промени, базирани на студентското мнение. Студентското мнение за удовлетвореност от качеството на учебния процес се проучва и чрез постоянна обратна връзка с *тюторите*. Част от

мониторинга относно качеството на образователния процес са и: *анкети отразяващи мнението на студентите за преподавателите, начина на преподаване и поднасяне на материала; административното обслужване и средата, които бяха предоставени на ЕГ.* Резултатите от анкетните проучвания се обобщават и анализират и се докладват на катедрен съвет. Анкетните проучвания се провеждат всяка учебна година.

Студентите от професионалното направление имат електронен достъп до нормативните документи, регламентиращи изпитните процедури.

По 3.1.7. Според Правилниците за управлението, Деканът организира, контролира и отчита учебния процес, а на Деканския съвет се обсъждат подадените от студентите жалби. Съществуващата нормативна база на ВСУ дава право на студентите да заявят своето мнение относно качеството на учебния процес - чл. 76 на Наредба №1 за учебната дейност.

При постъпване на жалба, оперативно преподавателският състав сформира комисия, която да отнесе жалбата до катедрен съвет с предложение за съответно решение. Всички действия са в посока запазване доброто име на студента, преподавателите и университета.

Брой разгледани студентски жалби - 0.

През изминалия период не са констатирани изпитни измами и плагиатство в професионалното направление.

Резултати от проверката: Резултатите отразяват изводите на експертната група относно съответствието на представените от ВУ доказателства със съдържанието на съответния критерий, посочено в колона 4 на таблица 4.

Квалификационната характеристика на двете образователни степени съдържа описание на придобитите знания, практико-приложните и комуникативни умения, сферите за професионална реализация. Налична е учебна документация за обучението в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“. Провеждат се анкети за удовлетвореността на студентите от обучението.

Съществуват критерии за обективно оценяване на знанията на студентите. Създадена е система за разглеждане на жалбите на студентите. ЕГ не установи нарушаване на академичните права.

Стандарт 4 „Прием, развитие, признаване и дипломиране на студентите“ и съответстващите му критерии, а именно:

Критерий 4.1. „Институцията оповестява публично приетите от нея документи, очертаващи „жизнения цикъл“ на студента: прием в съответно професионално направление, развитие, признаване и дипломиране, както и доказателства за последователното им и прозрачно прилагане.

Акцентира се върху факти, обстоятелства и начин, по който ВУ изпълнява критерий 4.1. в съответствие с /ESG/ - част 1 /1-10/ и по смисъла на чл. 78, ал. 3 от ЗВО /Таблица 4/

По 4.1.1. Във ВСУ ясно са регламентирани условията за прием и са посочени отделните етапи, свързани с обучението на студентите в двете образователни форми. Приети са и се прилагат вътрешно-нормативни документи, касаещи всички етапи на „жизнения цикъл“ на студентите: **Наредби:** Наредба № 1 за учебната дейност; Наредба № 2 за управлението и организацията на научно-изследователската дейност; Наредба № 12 за придобиване на образователна и научна степен "доктор" и научна степен „доктор на науките“ и **Инструкции:** Инструкция за прием на студенти във ВСУ – актуализира се всяка година; Инструкция за организиране и

провеждане на дистанционно обучение; Инструкция №1 за дейността на Фронт-офиса; Инструкция № 2 за приемане на чуждестранни студенти, специализанти и докторанти; Инструкция № 4 за управление на Ключова дейност 1 „Мобилност на студенти и персонал в сферата на висшето образование“ по програма „Еразъм +“ между програмни държави, Вътрешни инструктивни правила за управление на дейност “мобилност на студенти и персонал в сферата на висшето образование” по програма “Еразъм+” между програмни държави“; Инструкция № 7 за признаване на висше образование и завършени периоди на обучение; Инструкция № 8 за организацията на стажовете и практиките на студентите. Създадени са Вътрешни инструктивни правила за управление на “мобилност на студенти и персонал в сферата на висшето образование” по програма “Еразъм+” между програмни държави“. Дестващи са и следните заповеди и статuti: Заповед № 2497 от 12.11.2009 г. на Ректора на ВСУ, анкети за проучване мнението на студентите за качество на учебния процес и административно обслужване и Статут за организацията и дейността на Кариерен център, утвърден от АС на ВСУ. Всички документи са разпространени по университетските звена, публикувани са във вътрешноуниверситетската система (<http://intranet.vfu.bg/>), достъпни са в университетската библиотека и периодично се актуализират.

Нормативната база на ВСУ, изцяло е съобразена и със спецификата на „жизнения цикъл“ на студентите от ПН 8.2 „Изобразително изкуство“.

Във ВСУ организацията за прием и адаптиране на българските и чуждестранни студенти и докторанти се ръководи от *отдел „Образователен маркетинг и кандидатстудентски прием“* (<http://ksp.vfu.bg/>), към който са изградени регионални центрове. Ежегодно на АС се приема *Инструкция за прием на студенти във ВСУ* и се издава *Кандидатстудентски справочник*. Пълната информация, отнасяща се към приема на студенти в ОКС „Бакалавър” и „Магистър” в ПН 8.2 е на разположение на кандидатите в уеб сайта на ВУ в Раздел „Прием“. На ниво катедра в началото на всяка учебна година се изготвя *план за кандидатстудентска кампания*, включващ: дни на отворените врати, срещи на преподавателите със завършващите ученици в професионалните гимназии и средните училища, съвместни мероприятия със сродните средни училища и институции, медийни изяви и др. Изпълнението на дейностите от плана се контролира и анализира на всеки катедрен съвет. Ежегодно се подготвят актуални *рекламни материали* за специалностите в направлението и възможностите за допълнителните квалификации. Кандидат-студентите се информират за специалностите от кампанията на катедра „Изкуства“ и ВСУ чрез различни форми на реклама. Важна роля за адаптирането на новоприетите студенти към живота в университета играят: *Въвеждащите дни за първокурсниците* (http://www.vfu.bg/ucheben_razpis/); *Книжка за първокурсника. Тюторната система* (<https://www.vfu.bg/html>), която стартира още от първи курс.

По 4.1.2. Във ВСУ съществуват практики за признаване на квалификациите, отнасящи се до висшето образование, както в цялата страна, така и в европейския регион в съответствие с принципите на Лисабонската конвенция. Приета е и действа Инструкция №7 за признаване на висше образование и завършени периоди на обучение в чуждестранни висши училища към Наредба №1 за учебната дейност на ВСУ. Инструкцията описва реда за признаването и напълно съответства на изискванията на Лисабонската конвенция и на Наредбата за държавните изисквания за признаване на придобито висше образование и завършен период на обучение в чуждестранни висши училища. Във ВСУ функционира Комисия за признаване на висше образование, придобито в чуждестранни висши училища с председател ректорът на ВСУ. Комисията спазва стриктно чл.21, ал.1, т.13 от ЗВО. Решенията на комисията се утвърждават от АС. В отчетния период са осъществени множество процедури за признаване

на висше с цел обучение в трите образователни степени, както и множество процедури за признаване на периоди на обучение в други висши училища.

За ПН 8.2 през отчетния период са признати документите на **3 чуждестранни студенти**.

По 4.1.3. Във ВСУ, включително в ПН 8.2, са утвърдени правила за академичното признаване на периоди на обучение и практика в чужбина, свързани с мобилността на студентите в рамките на договорни взаимоотношения с чуждестранни висши училища и европейските програми за образование, обучение, младеж и спорт. Редът за признаване на предходно обучение е оповестен на сайта на университета ([https:// www.vfu.bg/ects-zud.html](https://www.vfu.bg/ects-zud.html)). Предпоставка за прилагането на системата за академично признаване е действащата във ВСУ *ECTS - системата*, както и присъдената от Европейската изпълнителна агенция за образование и култура (ЕАСЕА) *ЕРАЗЪМ ХАРТА ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ* за новия програмен период на действие на програма „Еразъм+“ от 2014 до 2020 г. (www.vfu.bg/za-vcu/erazym-harta-za-vishe-obrazovanie.html). Във ВУ са създадени условия за реализиране на мобилност по наличните договорни отношения с чуждестранни университети за мобилност по програма Еразъм (www.vfu.bg/студенти/мобилности.html). През отчетния период ВУ е увеличило броя на контактите и договорите с чуждестранни университети. Към септември 2017 г. ВСУ има сключени **47 нови междуинституционални споразумения**. Много от университетите, с които са сключени рамкови договори, имат специалности от ПН или сродни такива. (<http://www.vfu.bg/hub/>). Сключени са **4 нови договора по Еразъм+**: 0212 Мода, интериорен и индустриален дизайн с университети от Италия, Белгия, Турция, Унгария и Латвия за периода 2014-2020 г. (<http://www.vfu.bg/mobilnosti/>). През 2017/2018 е разширено споразумение с университет в Неапол за специалност „Моден дизайн“. През 2017/2018 е потвърдена входяща преподавателска мобилност в ПН за *двама лектори*- от Турция и Полша. Студентите от спец. Мода и мениджмънт в модата“ участват в Еразъм мобилности с цел обучение: за периода 2014-2017 г. са осъществени **4 мобилности** – двама студенти са участвали втори път и **двама са участвали в мобилност с цел практика**. Един студент през учебната 2017/2018 е участвал в изходяща мобилност в Турция за 1 семестър. Реализирана е входяща мобилност на студент от Белгия за 1 семестър от HELMO Liege през 2014/2015 уч. През учебната 2017/2018 е реализирана входяща студентска мобилност на **1 студент** от Турция. Преподавателите от ПН участват в Еразъм мобилности с цел преподаване съответно: **3 мобилности за периода**. Реализирани са **2 мобилности за преподавателския състав** от АФ. Списъкът с партниращи университети е достъпен на <https://erasmus.vfu.bg/universities.php>, като студентите и докторантите имат възможност да се запознаят предварително с предстоящите за съответната учебна година мобилности - <https://erasmus.vfu.bg/mobilities.php> Експертите от Еразъм офиса на университета и координатора се грижат за разпространяването на информацията, свързана с програмата и мобилностите по нея.

По 4.1.4. Създадени са професионални условия, които да насърчават студентите в различни изследователски инициативи. Във ВСУ „Черноризец Храбър“ са създадени правила и условия за пълноценно включване на студенти и докторанти в изследователски проекти, които са описани в: Наредба № 1 за учебната дейност и актове, свързани с нейното прилагане – Раздел „Права и задължения на студента“; Наредба № 2 за управлението и организацията на научноизследователската дейност; Наредба №12 за придобиване на образователна и научна степен “доктор” и научна степен “доктор на науките” във ВСУ “Черноризец Храбър”. Предвид спецификата на професионалното направление акцентът се поставя върху **творческите проекти и изяви**, в които участват студенти и преподаватели. Основната художественотворческа изява на преподаватели и студенти във ВСУ са модните ревюта и

изложби, организирани от Катедра „Изкуства“. В ПН 8.2 „Изобразително изкуство“ се поддържат и стимулират научните и художественотворчески изяви на студентите чрез участия в различни творчески и научни форуми – ревюта, изложби, фестивали, конференции (национални и международни) и други форми, организирани от ВСУ, партньори, сродни организации. През отчетния период, студентите от катедра „Изкуства“ са реализирали научна и творческа продукция на много добро ниво.

100% от студентите участват ежегодно в НИД И ХТД с повече от един проект.

През 2013/14 в творческа и изследователска работа са се включили 38 студенти, през 2014/15 – 39, през 2015-16 – 35, през 2016-17 – 29, 2017/18 – 30 студенти.

Брой студенти включени в изпълнението на изследователски проекти в професионалното направление – 171 за 5 години.

По 4.1.5. Спазени са изискванията към съдържанието на основните документи. Във ВСУ има регламентирани правила за спазване на държавните изисквания към съдържанието на основните документи, издавани от висшите училища. Основните документи на ВСУ за образование и квалификация се издават в съответствие със *ЗВО* и *Наредбата за държавните изисквания към съдържанието на основните документи, издавани от висшите училища*. Във ВСУ функционира Сектор „Дипломиране и сертифициране“ към Фронт-офиса, чиято дейност е регламентирана чрез Наредба №1 за учебната дейност на ВСУ, Раздел VI.

В уеб сайта на университета е предоставена информация за студентите, свързана със срокове и необходими документи за издаване на диплом за завършено образование: <https://www.vfu.bg/студенти/държавни-изпити-и-дипломни-работи.html>

По 4.1.6. Във ВСУ е изградена система „Алумни“ за проследяване на развитието на студентите след тяхното завършване (<http://alumni.vfu.bg/>). Всички студенти завършили бакалавърска или магистърска степен могат да се регистрират и да станат членове на *Клуба на възпитаника на ВСУ* (<http://karieri.vfu.bg/клуб-на-възпитаника/>) Катедрата поддържа и собствена информация относно реализацията на завършилите студенти – бакалаври, магистри и докторанти, най-вече чрез служебни и лични контакти, чрез социалните мрежи, допълнителна информация от работодатели и други източници. Данните за завършилите студенти по ОКС в направлението са видни в сайта на АЛУМНИ.

Голяма част от завършилите професионалното направление са реализирани на позиции като дизайнери, включително и в чужбина

Резултати от проверката: Резултатите отразяват изводите на експертната група относно съответствието на представените от ВУ доказателства със съдържанието на съответния критерий, посочено в колона 4 на таблица 4.

Във ВСУ е създадена система за прием на български и чуждестранни студенти в съответствие със *ЗВО* и институционалните изисквания. Съществува академична система за признаване на висше образование и периоди на обучение и практика в чуждестранни висши училища. В професионалното направление има система за стимулиране на художественотворческата и научната дейност на студентите и докторантите. Спазват се стандартите за основните документи за образование и квалификация. Налична е административна система за набиране на информация за реализацията на завършилите студенти на университетско и факултетно равнище.

Стандарт 5 „Преподавателски състав“ и съответстващите му критерии, а именно:

Критерий 5.1. „Институциите имат разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав чрез прилагане на прозрачни процедури като част от стратегията за развитие на професионалното направление“

Акцентира се върху факти, обстоятелства и начин, по който ВУ изпълнява критерий 5.1. в съответствие с /ESG/ - част 1 /1-10/ и по смисъла на чл. 78, ал. 3 от ЗВО /Таблица 4/

По 5.1.1. ВСУ създава необходимите благоприятни условия за развитие на кадровия състав. Във ВСУ са утвърдени и се спазват ясни процедурни правила във връзка с назначаването и кариерното и професионалното развитие на персонала.

Съществуват публично оповестени конкретни и прозрачни процедури, отговарящи на законовите изисквания за приемане на работа на квалифицирани преподаватели в професионалното направление. Условието и реда за *заемане на академична длъжност* във ВСУ са регламентирани в Наредба №3 за академичния състав на ВСУ, разработена в съответствие с изискванията на Закона за висшето образование, Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане. На сайта на университета публично се оповестяват актуалните конкурси текущите и приключили процедури – <https://www.vfu.bg/nпреподаватели/конкурси>.

Процедурите за придобиване на ОНС „доктор“ и НС „доктор на науките“ са регламентирани в *Наредба №12* на ВСУ. На сайта на университета публично се оповестяват актуалните конкурси (<http://vfu.bg/doktoranti/konkursi/>)

Преподавателите, които обучават студенти от бакалавърските и магистърски програми на **професионалното направление са на основен трудов договор (ОТД) – общо 13 преподаватели като 10 са хабилитирани – 1 професор с д-р степен и 7 доценти като 5 са с д-р степен. Нехабилитираните са 3 – 2 асистенти и 1 преподавател.**

През периода на самооценка *средната възраст на преподавателите* от катедра „Изкуства“ и Архитектурен факултет, осигуряващи учебния процес на специалностите в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ в ПН „Изобразително изкуство“ е **49,7 години**.

В катедрата, в която се обучават студенти в направлението, е осигурен необходимият квалифициран хабилитиран преподавателски състав на основен трудов договор -

По 5.1.2. Съществуват публично оповестени конкретни и прозрачни процедури, отговарящи на законовите изисквания за приемане на работа на квалифицирани преподаватели, осигуряващи обучението в професионалното направление.

Условието и реда за *заемане на академична длъжност* във ВСУ “Черноризец Храбър” са регламентирани в Наредба №3 за академичния състав на ВСУ, разработена в съответствие с изискванията на ЗВО, Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане. На сайта на университета публично се оповестяват актуалните конкурси текущите и приключили процедури – <https://www.vfu.bg/nпреподаватели/конкурси>. Процедурите за придобиване на ОНС „доктор“ и НС „доктор на науките“ са регламентирани в *Наредба №12* на ВСУ. На сайта на университета публично се оповестяват актуалните конкурси (<http://vfu.bg/doktoranti/konkursi/>)

Към учебната 2018-2019 г. в ПН 8.2 Изобразително изкуство на първи основен трудов договор работят общо **6** преподаватели.

Относителен дял на преподавателите на първи ТД – 91% за периода. Брой на преподавателите на втори ТД – 1 за учебната 2018/2019

Относителен дял на преподавателите на втори ТД – 16,7 % - само за последната 2018/2019

Анализът на динамиката на преподавателския състав на ПН „Изобразително изкуство“ очертава *устойчива структура* по години. Числеността на хабилитирания състав осигурява провеждането на лекционни курсове в пълно съответствие с изискванията на ЗВО.

В учебния план на специалност „*Моден дизайн*“ броят на задължителните/ профилиращи дисциплини е **19** от тях **16** са с лекционен курс /при общ брой задължителни 24/. 16 от задължителните дисциплини се преподават от хабилитирани преподаватели на ОТД, 2 от хабилитиран хоноруван преподавател и 1 експерт от практиката. **100% от задължителните/ профилиращи дисциплини се преподават от хабилитирани преподаватели на ОТД със съответната научна специалност.** В учебния план на специалност „*Моден стайлинг*“ задължителните дисциплини с лекционен курс са **8**, като **6** се водят от хабилитирани преподаватели и **2** от експерти от практиката. Общ брой дисциплини – **11**. **От тях 81% се преподават от хабилитирани преподаватели на ОТД и 19 % от експерти от практиката. 100% от преподавателския състав притежава доказана компетентност.** В уч. план на специалност „*Изкуства и събитийен мениджмънт*“ в ОКС *Магистър* при общ брой дисциплини – 11, 72% се преподават от хабилитирани преподаватели на ОТД, 18 % са хабилитирани преподаватели на хонорар и 10% експерти от практиката. 100% от преподавателския състав притежава доказана научна компетентност.

В ПН *относителният дял на преподавателите с доказана научна/творческа компетентност по преподаваните дисциплини е 100%.*

Професионално направление 8.2 разполага с преподавателски състав на първи трудов договор, който е с необходимата квалификация, академична степен, за да води профилиращите дисциплини в бакалавърските и магистърски програми на професионалното направление.

По 5.1.3. Във ВСУ е изградена и съществува стройна система за оценка на приноса на академичния състав в учебната, научноизследователската и художественотворческата дейност, в съответствие със ЗВО и Наредба № 3 за академичния състав на ВСУ „Черноризец Храбър“ и е част от системата за управление на човешките ресурси. Съгласно чл. 57 от ЗВО и чл. 16 от ЗРАСРБ, на атестация подлежат всички хабилитирани (на всеки 5 години) и нехабилитирани (веднъж на всеки 3 години) научнопреподавателски кадри на основен трудов договор. Атестирането се извършва по план, приет от ФС на факултета в началото на всяка учебна година. За организиране и провеждане на атестирането се назначава *атестационна комисия* (АК), която дава оценка за цялостната дейност на преподавателя за атестационния период по критериите – учебна дейност, научно-изследователска дейност и административно-управленска дейност. Във връзка с провеждането на атестациите, периодично чрез анкетиране се изучава мнението на студентите за удовлетвореността им от образователния продукт, предоставян от преподавателите. Официално установеният ред за атестиране на преподавателите е оповестен в Интернет мрежата на ВСУ.

През периода на самооценка (2013 –2018 г.) са проведени общо **9 атестационни процедури** на преподаватели на ОТД, от които **5 – на хабилитирани и 4 – на нехабилитирани.**

Анализът на резултатите от атестирането сочи, че преподавателите показват много добри резултати и в трите оценявани дейности. В периода 2013–2018 г. всички *атестационни процедури на преподавателите в ПН 8.2 „Изобразително изкуство“ са извършени по план.*

Политиката на университета за развитие на академичния състав е в съответствие с академичния профил на университета. За периода март 2014 – февруари 2018 г. се наблюдава тенденция за устойчивост на относителния дял на хабилитираните преподаватели от преподавателския състав на ПН „Изобразително изкуство“. Ежегодно се прави анализ на академичния състав и неговото развитие. В Наредба №3 за академичния състав е определен и помощен орган към ректора на университета - *Комисията за развитие на академичния състав (КРАС)*, който разглежда предложенията на основните структурни звена и преценява съвпадението им с приоритетното развитие на ВСУ. В ПН 8.2 „Изобразително изкуство“, е **изпълнено изискването над 70% от лекционните курсове на задължителните, избираемите и факултативните дисциплини да се водят от хабилитирани преподаватели.**

През последните 5 г. двама преподаватели са зачислени в докторантура.

Перманентното обучение на преподавателския състав се осъществява чрез участие в образователни семинари; участие в майсторски класове; участие в езикови курсове; участие в курсове по прилагане на информационни технологии в преподаването; участие в академичен и образователен обмен по Програма „Еразъм“+ и др.; участие в национални и международни научни конференции; участие в национални и международни проектни колективи.

*През периода на самооценка **средната възраст на преподавателите** от катедра „Изкуства“ и Архитектурен факултет, осигуряващи учебния процес на специалностите в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ в ПН „Изобразително изкуство“ е **49,7 години.***

5.1.4. ВСУ „Черноризец Храбър“ успешно реализира програми за мобилност по програма „Еразъм+“. Архитектурният факултет на ВСУ подкрепя и подпомага **мобилността и академичния обмен** на академичния си състав чрез използване на възможностите, които предоставя програма „Еразъм“. За ПН „Изобразително изкуство“ е определен Еразъм координатор, а експертите от Еразъм офиса на университета и координатора се грижат за разпространяването на информацията свързана с програмата и мобилностите по нея. Доказателствата за реализираните Еразъм+ изходящи мобилности. ВСУ е осигурил възможности за мобилност на преподавателския състав чрез налични споразумения по програма Еразъм/Еразъм+ (<https://erasmus.vfu.bg/>). Има сключени нови двустранни споразумения с **4 университета**, обучаващи в областта на модата и изобразителното изкуство. За периода 2014- 2020 г., има сключен нов договор с Университет в Неапол, за мобилност в ПН „Изобразително изкуство“. През отчетния период са осъществени контакти и са изградени взаимоотношения с над **20** университети. На официалната интернет страница на Университета (<https://erasmus.vfu.bg/>) е публикувана подробна информация за възможностите и условията за мобилности. Мобилността във ВСУ се насърава чрез включването ѝ като показател при атестирането на преподавателите.

През отчетния период са осъществени **3 преподавателски мобилности** с цел преподаване и **2** мобилности на персонала.

Резултати от проверката: Резултатите отразяват изводите на експертната група относно съответствието на представените от ВУ доказателства със съдържанието на съответния критерий, посочено в колона 4 на таблица 4.

Постъпването на преподавателска работа и кариерното развитие на академичния състав във ВСУ се осъществява според нормативните изисквания на ЗРАСРБ и правилника на университета. За периода на акредитация има обновяване на преподавателския състав. Атестирането на преподавателите се провежда според

институционалните правила за атестиране. Създадени са условия за международна мобилност на преподавателите.

Критерий 5.2. „Научноизследователската и художествено-творческата дейност на академичния състав и участието на студентите и докторантите в нея“

Акцентира се върху факти, обстоятелства и начин, по който ВУ изпълнява критерий 5.2. в съответствие с /ESG/ - част 1 /1-10/ и по смисъла на чл. 78, ал. 3 от ЗВО /Таблица 4/

По 5.2.1. Показател за продуктивността и високото качество на научния и творчески продукт са както активната художествена дейност, участията в национални и международни научни форуми на академичния състав. Във ВСУ е създадена възможност студентите, обучавани в ПН 8.2 да бъдат включвани в художественотворческата дейност на катедрата. Научноизследователската, художественотворческата дейности (НХИД) на катедра „Изкуства“ е важен както за развитието на академичния състав на направление, така и за качеството на обучението. НХИД се осъществява съобразно приет план за НХИД всяка учебна година, разработен в съответствие с основните приоритети на катедра „Изкуства“, а именно художественотворческата дейност е подчинена на университетските приоритети, свързани със стимулиране и развитие на творчеството на преподавателите и студентите и популяризиране на обучението в университета чрез изкуствата. Художественотворческата дейност на преподавателите и студентите се изразява в участие в национални и международни форуми и посредством организиране на собствени художественотворчески мероприятия. За целта се осъществяват партньорства със сродни, образователни и творчески организации. Във ВСУ „Черноризец Храбър“ са създадени правила и условия за пълноценно включване на академичния състав, студенти и докторанти в научноизследователска и художественотворческа дейност, които са описани в: Наредба №1 за учебна дейност; Наредба №2 за управлението и организацията на научноизследователската дейност; Наредба №3 за академичния състав; Наредба №12 за придобиване на образователна и научна степен “доктор” и научна степен “доктор на науките” във ВСУ “Черноризец Храбър”.

Поради спецификата на направление с по-голяма тежест е художественотворческата дейност, изяви и представянето пред аудитория под формата на ревюта, изложби и др. По време на обучението студенти и преподаватели съвместно първо създават цялостни тематични колекции, обединени в творчески проекти, изследващи, експериментирани, създаващи модни скици и проекти на облекла и допълнения към тях, които реализират в материал. Те участват в целия процес на съпътстващи дейности за организация и промотиране на ревюта и изложби. Ежегодно професионалното направление само инициира и участва в редица подобни инициативи. Най-значимият художественотворчески проект на ВСУ „Черноризец Храбър“, както и на катедра „Изкуства“, е традиционното *ежегодно творческо изграждане на годишен моден спектакъл – модно ревю, представящо творческата продукция на студентите, с подкрепата на своите преподаватели от всички специалности в направление.* Създаването на изследователска творческа дейност и нейното регулярно представяне пред публика се явяват и *основната извънаудиторна дейност*, пряко свързана с художественотворческото и професионално развитие на всеки един от тях. *Ревютата и изложбите са най-активното и мащабно средство за реализиране и популяризиране на творческата продукция на преподаватели и студенти.*

През периода 2013-2018г. от студентите и преподавателите на ПН са реализирани разнообразни проекти.

Студентите са се включили в 61 художествено творчески изяви – модни ревюта, изложби и представяния, 40 художествено творчески изследователски проекта, участвали са в 11 конкурса.

Проведени са **2 майсторски класа** с участие на представители от културата и журналистиката в България - „*Фотографията, като способ за съхранение на културно-историческото наследство*”, 2015, сайт: *fashionvarna.com* , „*Бранд имидж- близки срещи от третия вид*” ноември, 2017, (*vfu.bg*). Осъществени са **4 работни срещи** и разговори с работодатели от производството.

Студенти и преподаватели са реализирали 2 художествено творчески проекта по заявка на производствени предприятия.

Всички студенти от ПН участват в реализацията на модните ревюта и изложби на университетско, регионално и национално ниво като най-активните студенти (**над 70% от обучаващите се в ПН**) ежегодно участват в минимум **3 творчески изяви** – модни ревюта, изложби и др. и в минимум 4 художествено творчески проекта.

Относителен дял на студентите и докторантите, участници в национални и международни научноизследователски, художественотворчески и др. дейности през последните 5 години - 100%.

Научноизследователската дейност на преподавателите от ПН се изразява в участие в национални и международни научни и образователни форуми, експертна дейност, както и в разработване на дисертационни трудове. През периода на самооценка **двама** преподаватели от ПН „Изобразително изкуство” са зачислени в докторантура на самостоятелна подготовка. В отчетния период **докторантите са реализирали 3 участия в научни форуми**. Към ПН „Изобразително изкуство“ във ВСУ „Черноризец Храбър“ няма акредитирана докторска програма и поради тази причина не се провежда обучение на докторанти. През периода преподавателите от ПН 8.2 са реализирали *експертна дейност*, изразяваща се в журиране на конкурси, експертизи и проекти.

Брой художественотворчески изяви през периода – 74, реализирани художествено творчески и изследователски проекти – 40.

Преподавателите от ПН са *научни ръководители на творческите проекти* на студентите, обучаващи се в ОКС „бакалавър” и ОКС „магистър”. Близо **87% от художественотворческите проекти са студентски разработки, реализирани с помощта на преподавателите от направлението.**

Значима съвместна извънаудиторна проява е иницирианият съвместно със Студентски съвет на ВСУ проект „*Павилион на знанието и младежката креативност*“ в рамките на събитията в календара на „Варна - Европейска младежка столица 2017“. Творчески ателиета и реализирани проекти с участие на български и чуждестранни граждани, ученици и студенти под ръководството на преподаватели от направление „Изобразителни изкуства“: „*Фотография*“, „*T-shirt*“, „*Грим*“, „*Личен стил*“, „*Концептуална мода и моделиране*“, „*Аксесоари и редилайн*“. Проектът се финансира от Община Варна.

Относителен дял на преподавателите, участвали в национални и международни проекти - 100%.

Във ВСУ са създадени необходимите условия за огласяване и разпространение на резултатите от научноизследователската дейност на преподавателите. Публикуването на научна продукция се реализира чрез организиране на научни форуми и издаване на тематични сборници, *научните издания на Архитектурния факултет* и на ВСУ, респ. „*Научен алманах на Варненски свободен университет*”, серия „*Изкуства*” и *Годишник на Варненски свободен университет* „*Черноризец Храбър*” и електронното списание *e-Journal VFU* (<https://ejournal.vfu.bg/>).

Публикационната дейност в периода 2013 – 2018 на преподавателите на ОТД от ПН 8.2 са 4 монографии, 8 статии, приложни публикации в специализирани сайтове и медии. Няма публикации в индексирани специализирани издания в България няма публикации в такъв тип издания.

***Брой на публикациите на 1 преподавател на първи ТД през последните 5 г. – мин. 3.
Относителен дял на публикациите в реферирани научни списания и сборници спрямо общия брой на публикациите в ПН през последните 5 г. – 100%.***

Относителен дял на публикациите с импакт фактор и/или импакт ранг спрямо общия брой на публикациите в ПН през последните 5 г. – 0%.

Брой цитирания в реферирани научни списания и сборници на 1 преподавател на първи ТД през последните 5 години - 0.

Резултати от проверката: Резултатите отразяват изводите на експертната група относно съответствието на представените от ВУ доказателства със съдържанието на съответния критерий, посочено в колона 4 на таблица 4.

ЕГ констатира много добро ниво на художественотворческа и научноизследователската дейност на преподаватели и студентите в ПН 8.2 на ВСУ „Черноризец Храбър“, като отчита създадените добри условия от страна на университета.

Голяма част от публикациите са в сборници или годишници, а не в реферирани списания.

Стандарт 6 „Учебни ресурси и подпомагане на студентите“ и съответстващите му критерии, а именно:

Критерий 6.1. Има осигурена и непрекъснато развиваща се финансова, материално-техническа и информационна база, необходима за учебно преподавателската, научноизследователската, художественотворческата и спортна дейности“

По 6.1.1 Във ВСУ са създадени условия за провеждане на качествена образователна, научноизследователска и художественотворческа дейност и чрез материално-техническата и информационната база, обезпечаваща образователните, научноизследователските и творчески процеси, в които участват преподаватели и студенти. Изградена е и се обогатява и усъвършенства материално-техническата база за обучение и творческата дейност в съответствие със спецификата на висшето училище и със спецификата на ПН 8.2 „Изобразително изкуство“.

Към настоящия момент ВСУ разполага със собствена материална база с обща площ 65 000 кв. м, застроена площ 10 099 кв. м, РЗП 23 809 кв. м, покрита спортна база с обща площ 860 кв. м. Специализираните зали, лаборатории, компютърни зали, ателиета и др. са 5528 кв. м. За нуждите на ПН са изградени 3 ателиета “Художествен дизайн” – с 172 кв. и 65 работни места, 1 Ателие “Живопис” – 50 кв. м и 30 места, Скулптурно ателие – 180 кв. м и 30 места, 2 Ателиета по „Моден дизайн“ – 200 кв. м и 40 места, Ателие по „Конструиране и моделиране“ - 70кв.м и 25 работни места. За нуждите на учебния процес се ползват и други специализирани зали като: „Лятна сцена” - 80 кв. м. с изградени възможности за ефектно осветление, озвучаване, много добра среда за организация на мероприятия и ревюта и *гардероб* с костюми, които се предоставят за курсови и изследователски проекти на студентите по моден дизайн. Студентите от направлението могат да ползват **Дигитален библиотечен център с 50 места, учебноспорتن комплекс – спортна зала и фитнес зала – 110 места.**

Аудиторните зали са с обща площ 5256 кв. м. и 2189 места, като 90 % от залите са пригодени за функциониране и като аудио- и видеозали, което представлява **1,33 кв. м. аудиторна площ на 1 студент (средно приравнен брой).**

Специализираните зали, ателиета и лабораториите са с обща площ 5528 кв. м. и 2197 работни места, което представлява 1,40 кв. м. лабораторна площ на 1 студент (средно приравнен брой).

Броят работни места за аудиторна и лабораторна работа на 100 студента (средно приравнен брой) е 111.

Лабораторната площ за изследователска дейност на 1 преподавател на ОТД е 33,1 кв. м

По 6.1.2. ВСУ осигурява **съвременно компютърно оборудване** с гарантиран непрекъснат високоскоростен достъп до Интернет. Университетът разполага с **27** обособени компютърни зали. Общо в студентския кампус са налични 450 компютри за обучение на студентите в рамките на аудиторната им заетост. Други 52 са за обучение извън рамките на аудиторната заетост и за научно-изследователска дейност. Архитектурният факултет, в който се осъществява обучението по ПН 8.2 „Изобразително изкуство” **разполага с 10 компютърни зали с площ 416 кв.м. и 155 работни места**, обслужващи специфичните нужди на различните специалности. На територията на ВСУ е изградена локална компютърна мрежа, която свързва всички структурни звена. ВСУ разполага с функционираща *безжична мрежа*, позволяваща достъп до Интернет. Мрежовата свързаност на компютрите на ВСУ се базира на модерна високоскоростна оптична локална мрежа (1Gb/s), високоскоростна опорна мрежа (2Gb/s) и криптирани тунелни връзки, посредством които се извършва комуникация до потребители от страната и чужбина. Сървърите, поддържащи информационните структури, са разработени на база на виртуализираната система VMWare. Достъпът до ресурсите на компютърния център на ВСУ се управлява с domain controller. Голяма част от учебните зали в университета са оборудвани със стационарни мултимедийни устройства и са налице преносими такива. В университета има оборудвани 3 зали с интерактивни дъски.

Средно приравнен брой компютри на 100 студента - 3,98.

По 6.1.3. Библиотеката на ВСУ е с площ от 447 кв. м с обособени помещения за: комплектуване и обработка; обслужване на читателите с 2 локални книгохранилища; копирни услуги; основно книгохранилище. 75 % от фонда се ползват на свободен достъп за дома, а 25 % – в читалните зали.

Брой на местата в библиотеката на 100 студенти (средно приравнен брой) – 50.

Библиотеката на ВСУ "Черноризец Храбър" разполага с богат фонд от хартиени и електронни книги, списания и статии - **над 111 706 библиотечни единици**. Разполага с пълен **он-лайн каталог**, свободно достъпен в уеб пространството. Всички библиотечни процеси са автоматизирани. Фондът на Библиотеката е от издания на български език – 81,4 %, на руски език – 11,7%, на английски език – 5,0 %, на други езици – 2,0 %. Създадена е *собствена база данни за статии от периодични издания в модул „Статии”* на автоматизираната библиотечна система като от 2012 г. 90 % от библиографски описаните статии са сканирани и съобразно Закона за авторското право могат да се ползват пълнотекстово в рамките на локалната университетска мрежа. В *модулите „Книги” и „Статии”* на автоматизираната библиотечна система се отразява и цитирането на университетските автори. Библиотечният фонд непрекъснато се обновява, като абонаментът за *периодични издания* включва 297 заглавия. Осъществява се междубиблиотечен книгообмен с библиотеки и специализирани организации в страната и чужбина. От 2017 г. през сайта на университетската библиотека има възможност за *електронни справки за цитиранията* (<http://lib-serv.vfu.bg/abcitation/absc.htm>) на академичния състав, вкл. и на докторантите. Университетската библиотека осигурява **достъп**

до пълнотекстовите бази данни (<https://www.vfu.bg/za-vcy/библиотека.html>) Direct; ISI Web of Knowledge; Електронно-библиотечна система (ЭБС) на издателство "Лань"; Виртуална читална зала на Руската държавна библиотека (РДБ) и др. В резултат на участието си и доброто партньорство с Български информационен консорциум библиотеката периодично предоставя на своите читатели *временен безплатен достъп до пълнотекстови бази данни* като САВІ, ProQuest, Oxford Journals, Alexander Street Press, издателство Springer и др. Фондът на библиотеката на ВСУ предлага заглавия, които са непосредствено свързани с **изобразителното изкуство и модния дизайн**. През отчетния период (2013-2018) във връзка с обучението на студентите от специалност „Моден дизайн” в университетската библиотека са постъпили на **хартиен носител над 18 книги и каталози за моден дизайн, 41 автори и заглавия за дизайн, 19 за етнография и над 210 за изкуство**. Ежегодно се допълват библиотечните единици с нови периодични издания - модни списания, периодика за дизайн и изкуство. В библиотечния фонд за нуждите на ПН за този период се поддържат **8 специализирани периодични издания**. Към университетската библиотека е създаден и се поддържа архив от дипломни разработки на студенти-бакалаври и творчески проекти на магистри. За своите потребности ПН „Изобразително изкуство” поддържа и непрекъснато допълва и актуализира богат собствен фонд от аудио и видеоматериали. Перманентно се допълва и информационния дигитален масив, който е от изключително значение за студентите през целия период на обучението.

Брой библиотечни единици – 111 706.

По 6.1.4. Поради спецификата на обучението в ПН 8.2 във ВСУ не се извършва обучение на студентите в образователните програми в дистанционна форма. Въпреки това, отчитайки стремежа към дигитализация на учебния процес преподавателите от ПН „Изобразително изкуство” *разработват и предоставят на обучаващите се учебни материали в дигитален (електронен) вид*. Най-добрите видео материали се качват в YouTube канала на ВСУ „Черноризец Храбър“ и се ползат по време на учебния процес и са на разположение на широка публика. На лице са дидактически ресурси, осигуреност на профилиращите дисциплини с учебници, учебни пособия и материали за обучение, вкл. на електронен носител. Титулярите на основните лекционни курсове имат разработени презентационни материали, които се предоставят на студентите и са качени в YouTube канала на университета . (<https://www.youtube.com/user/VarnaFreeUniversity>). За своите непосредствени потребности ПН „Изобразително изкуство” поддържа и непрекъснато допълва и актуализира богат *собствен фонд от аудио и видеоматериали*: записи от ревюта, спектакли, фестивали и конкурси, видеоматериали от проекти и др.

По 6.1.5. Академичното и административно обслужване на студентите е регламентирано в Наредба 1 за учебната дейност на ВСУ, Инструкция №1 за дейността на Фронт-офиса. Изградена е административна структура за „обслужване на едно гише“ – Фронт-офис. Дейностите в него обхващат целия „жизнен цикъл на студента“ – от входа до изхода. Системата „Студентско състояние“ позволява да се правят справки на база студентски статус – активни студенти по курсове и специалности, прекъснали, отписани, дипломирани и т.н. Функционира Сайт за студентска трудова заетост. Въведени са: „Електронни изпитни протоколи” и електронни бланки за планиране и отчитане на преподавателската дейност, които оптимизираха използването на разработените електронни модули за „Планиране”, „Контрол” и „Отчитане”, Приложение „Студентски статус”, с помощта на което всички студенти от ВСУ могат да получават през Интернет пълна информация за студентския си профил, *Информационен пакет*, на сайта на университета съгласно изискванията на Европейската система за натрупване и трансфер на кредити, който включва структурата на

учебните планове по специалности и кратки програми по дисциплините, включени в него (<https://www.vfu.bg/ects-gud.html>) Дейността на Фронт-офиса се подпомага от секретаря на катедра „Изкуства“.

Други звена, които имат пряка връзка с академичното и административно обслужване на студентите са: сектор „Магистърски програми“, „Дипломиране и сертифициране“, „Институт за обучение на докторанти“, Университетска библиотека. Дейността на изредените звена е нормативно регламентирана.

Резултати от проверката: Резултатите отразяват изводите на експертната група относно съответствието на представените от ВУ доказателства със съдържанието на съответния критерий, посочено в колона 4 на таблица 5.

Архитектурният факултет на ВСУ разполага с необходимата материално-техническа база за получаване на добро образование. Създадени са условия за обучение и творческа реализация на студентите.

Стандарт 7 „Управление на информацията“ и съответстващите му критерии, а именно:

Критерий 7.1. Висшето училище или научната организация имат изградена организация за управление на информацията, свързана с обучението и реализацията на обучението по професионалното направление и последващата реализация на завършилите

По 7.1.1. Във ВСУ „Черноризец Храбър“ има изградена организация за управление на информацията. Академичното и административно обслужване на студентите е регламентирано в Наредба 1 за учебната дейност на ВСУ, Инструкция №1 за дейността на Фронт-офиса. Основен механизъм за системно и относително независимо за проверка на университетската система за управление на качеството са вътрешните одити, които Академичното ръководство на ВСУ „Черноризец Храбър“ разглежда и анализира периодично. Обсъждането и огласяване на резултатите от управление на качеството се извършва периодично на катедрен съвет, факултетен съвет и академичен съвет. Получените на институционално ниво сертификати за качество са публични в сайта на университета (<https://www.vfu.bg/за-всу/акредитация.html>). Профилът на кандидат-студентите за ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“ се обсъжда периодично в заседанията на катедра „Изкуства“. Провежда се анализ на търсенето на специалностите от ПН и при необходимост Катедреният съвет взема коригиращи мерки. Добра практика е на Катедрен съвет да се отчита успеваемостта на студентите от ПН и тяхното развитие в учебната, художественотворческата и научноизследователската дейност.

През периода на самооценка са проведени **5 пет вътрешни и 4 четири външни одита**. За ПН „Изобразително изкуство“ няма регистрирани несъответствия.

В ПН „Изобразително изкуство“ студентското мнение за удовлетвореност от качеството на учебния процес и от програмите се проучва чрез анкети във връзка с изискванията на системата за качество ISO 9001:2015, кадровото осигуряване на академичния състав, кандидатстудентска кампания, предстоящи събития, материална база и др. Студентското мнение за удовлетвореност от качеството на учебния процес се проучва и чрез постоянна обратна връзка с тюторите. Студентите участват в процеса и чрез свои представители в КС, АФ и Студентски съвет. Обратна връзка и коректив във в обезпечението на процеса и изискванията на системата за качество са анализите на анкетите сред студентите. Учебните ресурси и подкрепата на студентите в ПН и Катедра „Изкуства“ се обсъждат и във връзка с

атестацията на преподавателите. Чрез анкетно проучване студентите влияят върху атестацията на преподавателите.

Кариерното развитие на студентите е приоритет при проучване на абсолвентите от двете ОКС относно тяхната текуща и бъдеща кариера. При връчване на дипломите се извършва *анкетирание на завършилите студенти* с въпроси относно удовлетвореност от полученото образование, желание за продължаване на обучението в по-висока ОКС, местоработата и заеманата длъжност. Проучването на мнението и препоръките на работодателите се извършва по два начина: при лични срещи и контакти между преподаватели и представители на бизнеса от съответния бранш и анкетни проучвания. **Информацията за оценката на потребителите за подготовката на завършващите от ПН 8.2 се събира и е публична.** Създадена е възможност за перманентен он-лайн мониторинг (<http://karieri.vfu.bg>). Анализите и най-вече работодателските препоръки целенасочено се отчитат и се вземат аргументирани решения за системно усъвършенстване на образователната дейност и повишаване на конкурентоспособността на предлаганото обучение. Академичната колегия на ПН чрез персонален мониторинг, индивидуална работа и менторство подкрепя и насочва професионално развитие на всеки студент.

По 7.1.2. ПН „Изобразително изкуство” разполага с отговорник за развиване на системата „Алумни“ и поддържане на връзката със завършилите студенти. Създаден е сайт в социалната мрежа Facebook, който дава много добри резултати в проследяване реализацията на възпитаниците като показател за оценка на качеството на учебния процес; реализиране на **възможностите за професионално развитие**, предлагани чрез системата “Обучение за цял живот”; **иницииране на дейности**, целящи разширяване авторитета и влиянието на ВСУ - чрез включването на завършили студенти в творчески изяви организирани от направлението като гости; **установяване** на регулярни контакти с възпитаниците на ОКС Бакалавър и ОКС Магистър от професионалното направление във социалните мрежи и представяне на техни изяви в специализирания уеб сайт на специалност „Моден дизайн“ - fashionvarna.com

За периода 2013-2018 г. в ПН 8.2 са се дипломирали 55 студента от специалност „Моден дизайн“ и „Мода и мениджмънт в модата“ за ОКС „Бакалавър” като 45 от тях са намерили своята реализация в областта на модата и дизайна. В процентно изражение това са 82 % реализирани студенти от общия брой завършили.

През отчетния период ОКС „магистър” в магистърска програма „Моден стайлинг“ са завършили 9 студенти, а са се реализирали 88% от тях.

За отчетния период 85% са наети на работа в страната и Европейския съюз. Делът на реализираните се две години след завършването е около 80 %. Продължили своето обучение в ОНС Доктор са двама възпитаника на ВСУ.

Относителен дял на реализираните се (постъпили на работа) през последните 5 г. от общия брой на завършилите специалисти - 85%.

По 7.1.3. ПН. 8.2 разполага със собствени информационни масиви за постиженията в професионалното направление у нас и в чужбина. Периодично се провеждат проучвания за сходни с професионалното направление специалности (бакалавърска и магистърска програма) в други университети у нас и в чужбина - НХА, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”, НБУ, АМТИИ, Пловдив, ЮЗУ като обучение по моден дизайн се осъществява в 4 от тях. **Съответно, спрямо общия брой студенти, обучавани в страната, делът на ВСУ е 16%- 20 %.** Собствен

масив за нуждите на катедрата се събира и от ръководителя катедра в резултат на членството в Европейската лига на институтите по изкуства (ELIA). <http://www.elia-artschools.org/> Информация се събира и разпространява чрез съвременните комуникационни канали, така информацията за събития, форуми, конкурси и др. бързо достига до студентите и преподавателите. Факултетът има научен секретар, който координира информацията и работата по НИД. Чрез международния отдел се събира и разпространява информация за текущото състояние на креативните индустрии и образованието по изкуства.

ПН „Изобразително изкуство” и Катедра „Изкуства“ има актуализиращ се собствен масив за постиженията в научната област.

Резултати от проверката: Резултатите отразяват изводите на експертната група относно съответствието на представените от ВУ доказателства със съдържанието на съответния критерий, посочено в колона 4 на таблица 5.

Критерий 7.1. Във ВСУ «Черноризец Храбър» е създадена система за управление на информацията, която е свързана с разнообразни аспекти на обучението по професионалното направление, както и за последващата реализация на завършилите.

Стандарт 8 „Информация за обществеността“ и съответстващите му критерии, а именно:

Критерий 8.1. Институциите публикуват ясна, точна, обективна и лесно достъпна информация за всички дейности, свързани с обучението по професионалното направление

По 8.1.1. Във ВСУ „Черноризец Храбър” съществува добре действаща система за популяризиране на актуална информация за образователната, научноизследователската и художественотворческата дейност на професионалното направление. Налице е цялостна система за оповестяване дейността и успехите на ПН 8.2, както и информация за специалностите, по които се провежда обучение в различни образователно-квалификационни степени. Информацията за специалност „Моден дизайн” в различните ОКС и съпътстващите процедури са публично оповестени на сайта на университета: <http://www.vfu.bg/>, <http://ksp.vfu.bg/>, <http://ksp.vfu.bg/bakalavar/spetsialnosti/21>, <http://fashionvarna.com/>. В уебсайта на университета се съдържа описание на специалността, език на преподаване, образователно-квалификационна степен, професионална квалификация, форма и продължителност на обучението, акценти в обучението, възможности за практики и стажове, учебния план на специалността, условията за прием, възможности за продължаване на обучението във ВСУ, както и възможностите за кариерно развитие. Информационният пакет, съгласно изискванията на ECTS е на български и английски език. В отделни секции е публикувана и информация за начините за кандидатстване, условията за прием, необходимите документи за кандидатстване, графици за кандидатстване, онлайн кандидатстване, подготвителни курсове, приемни изпити. През отчетния период с цел оповестяване дейността и постиженията в ПН „Изобразително изкуство” са реализирани различни видове дейности - изработени са рекламни печатни и онлайн материали на български и чужд език, видео клипове, ПР-публикации, личностен ПР (медийни участия), организирани събития в това число майсторски класове, ревюта, изложби и др. За предстоящите събития е създадена и специална секция на сайта на ВСУ – „Предстоящи събития“, където информацията се актуализира постоянно – <https://www.vfu.bg/za-vsu/predstoyasho.html>. Университетските събития, в включително и тези в ПН 8.2, се оформят

в специален график-календар на предстоящите събития всеки месец, който се разпространява до всички звена. За всяко от планираните събития се попълва бланка-проява, чиято неразделна част е т.нар. ПР-план, описващ начините и средствата за оповестяване на събитието. Новини, свързани със събитията, участието на студенти в състезания, конкурси и различни форуми, както и участието на студенти и преподаватели в различни медийни формати се публикуват в рубриката „Новини“ на основния университетски сайт, в страниците на университета в социалните мрежи: Facebook- <https://www.facebook.com/VarnaFreeUniversity/>, Google+ <https://plus.google.com/+VfuBgChernorizetsHrabar>, LinkedIn – <https://www.linkedin.com/school/1998348/> и в платформата за видео споделяне

<https://www.youtube.com/user/VarnaFreeUniversity/featured>

Съществува специализиран сайт на специалностите „Моден дизайн” и „Мода и мениджмънт в модата”, в който се представят изяви и проектите на студентите от направление – fashionvarna.com По изготвен мейл-лист се оповестяват медиите на национално и регионално ниво. Периодично се изготвя т.нар. медия мониторинг, който включва публикации в електронни медии, свързани с дейността на университета, включително и за ПН 8.2 и се разпространява в електронен вид до академичния състав.

По 8.1.2. Действията и документите, които ВСУ предоставя на студентите, обхващащи „жизнения им цикъл“ в университета са изцяло **достъпни**. В началото на учебната година всеки студент получава **Книжка на първокурсника** с основна информация за университета и организацията на учебния процес. Провеждат се т. нар. въвеждащи дни, в които студентите се запознават с академичните колегии, с учебната база, с обслужващите административни звена и използване на електронно студентско досие, с основни нормативни документи, възможностите за различни видове дейности по време на тяхното обучение. За всеки студент се създава **„Портфолио на студент от ВСУ“**, което дава възможност на всеки да даде начало на своята кариера с удостоверяване на допълнително придобити знания, умения и компетенции от извънаудиторна дейност, курсове, майсторски класове, практики, стажове и др. Подробна информация, обхващаща „жизнения цикъл” на студента е публикувана на **сайта на университета**, включваща **информационен пакет**, съгласно изискванията на ECTS с учебните планове на специалностите и кратки анотации на учебните програми; разписание на учебните занятия, графици на изпитни сесии; конспекти за държавни изпити и възможности за стажове, мобилности, участие в проекти, процедури и друга полезна информация (www.vfu.bg). Във ВСУ функционира комплексна система **VFU HUB, включваща електронни услуги за студенти** и преподаватели на ВСУ, представляваща уеб-базирана информационна система за електронно обслужване на студентите и преподавателите, даваща изчерпателна информация за студента от записването до дипломирането. Системата обслужва и преподавателската и изследователската дейност на академичния състав с включването на електронни облачни услуги. В **Модул „Дипломиране“** на сайта на университета са оповестени необходимите документи за допускане и явяване на държавен изпит, срокове за подаване и графици за държавни изпити. Съгласно тези графици е оповестена възможността за онлайн подаване на заявления за допускане в определените периоди.

Комплектът **вътрешно нормативни документи** – наредби, инструкции, правилници, статuti и други на ВСУ е на разположение в университетската библиотека.

По 8.1.3. Във ВСУ системно се обявяват условията за обучение, квалификационните форми и перспективите за професионална реализация, които предлага професионалното направление/специалност от регулираните професии. Ежегодно на заседания на Катедрения съвет се утвърждава Академичния профил на специалностите в направление, Академичния

съвет утвърждава Академичния профил на ВСУ, който се публикува на сайта на университета в модул „Кандидат-студентски прием“ (<http://ksp.vfu.bg/>)

Информацията за специалностите в различните ОКС и съпътстващите процедури са публично оповестени на сайта на университета (<http://www.vfu.bg/>; <http://ksp.vfu.bg/>; Перспективите за професионална реализация периодично се обновяват и отразяват във всички печатни, видео и електронни материали. Разпространяват се периодично чрез различни комуникационни канали актуалните програми и форми на обучения, кратки курсове и специализации.

По 8.1.4. Научната продукция и творческите изяви на студенти и преподаватели се популяризират чрез публичните проекти, организирани на студентски научни конференции и семинари. Използват се и различни комуникационни канали за разпространение на информацията за дейностите на катедра „Изкуства“ и ВСУ и медийни партньори. Заслуга за това има “e-Journal VFU”, което първото електронно списание, издавано от ВСУ. В него се приемат издържани в научно отношение материали. Печатните материали и реклами се съхраняват в катедрата. Продукцията на студентите и преподавателите е публична и се популяризира чрез ПР планове за всяко събитие и съответно от различни медии.

Създадена е обратна връзка, която се получава по време на и след практическите обучения на студентите. Представители на обучаващи организации, които предоставят практически позиции изказват удовлетвореност от добрата подготовка на студентите и желанието им да ги наемат на работа след успешното приключване на практическото им обучение.

По 8.1.5. Съществено значение за развитието на професионалната квалификация и академичната кариера на преподавателския състав има академичната мобилност в страната и чужбина. Информацията относно възможностите за участие в изходяща мобилност, както и реда за провеждането ѝ се оповестява в специално разработен уеб сайт на Еразъм офис на ВСУ „Черноризец Храбър“ (<https://erasmus.vfu.bg/index.php>). Списъкът с партниращи университети е достъпен на <https://www.vfu.bg/студенти/мобилности.html>, като студентите и докторантите имат възможност да се запознаят предварително с предстоящите за съответната учебна година мобилности. Всяка година във ВСУ се провежда Еразъм информационен ден. Еразъм експертът и Еразъм координаторите по катедри запознават студентите с предимствата на студентската мобилност с цел практика и обучение. Разпространяват се рекламни брошури. В резултат на положените усилия от страна на академичното ръководство на катедра „Изкуства“ и в частност на преподавателския състав на ПН „Изобразително изкуство“ са осъществени контакти с партньори от различни страни вследствие на което са реализирани участия в различни европейски проекти и се разширява международната дейност.

Резултати от проверката: Резултатите отразяват изводите на експертната група относно съответствието на представените от ВУ доказателства със съдържанието на съответния критерий, посочено в колона 4 на таблица 5.

Критерий 8.1. Съществува информация по отношение на учебните дисциплини, формите на оценяване, както и информация и анализ за цялостната дейност по проблемите на качеството, вътрешните и външни одити, резултати от атестация на преподавателския състав, резултати от анкети със студенти, докторанти и работодатели. Системата за популяризиране на актуална и точна информация за образователната, научноизследователската и художественотворческата дейност на професионално направление 8.2 е работеща и студентите се възползват от нея. Научната и творческа активност както на преподаватели, така и на студенти, е оповестявана. Съществуват много добри условия за мобилност на студенти в ПН 8.2.

Стандарт 9 „Текущ мониторинг и периодичен преглед на програмите“ и съответстващите му критерии, а именно:

9.1. Институциите извършват регулярен мониторинг (преглед) и актуализиране на учебните програми, съобразно еволюцията на научните знания и технологии, при обучението по професионалното направление

По 9.1.1. С цел поддържането на съвременно ниво на образователния процес, в съответствие с новите образователни и научни приоритети, внимателно се анализират препоръките на НАОА, мнението на настоящи и завършили студенти и потребители. Следи се документацията и обучението в ПН 8.2 Изобразително изкуство във водещи български и европейски университети. В резултат на тези анализи периодично се актуализира действащата учебна документация. Анкети със студентите за тяхната удовлетвореност от водените курсове (вкл. качеството на преподаването) се провеждат регулярно. С цел повишаване ефективността на Системата за управление на качеството на ВСУ и усъвършенстване на контролните функции по процедура „Вътрешни одити“, в екипите за вътрешни одитори са включени представители на студентската общност и членове на браншовите настоятелства, които да участват в дейността на работните групи, осъществяващи вътрешните одити в структурните звена на ВСУ, През отчетния период има отправени **2 препоръки**, за изпълнението на които са набелязани съответни мерки и препоръките са изпълнени в срок .

По 9.1.2. Системата за оценяване на постиженията на студентите се обвързва с кредитната система и не позволява при слаби резултати да се получават кредити. Основните форми за проверка и оценка на знанията и уменията на студента са текущо оценяване и семестриален изпит. В програмата на всеки курс се оповестяват компонентите на оценката и формите на текущото оценяване.

Мониторингът на успеваемостта на студентите се осъществява периодично на КС и ФС и финално от Сектор „Дипломиране и сертифициране“ след приключване на обучението. За периода 2013-2018 г. успеваемостта на дипломантите и на студентите се обсъжда на заседания два пъти на КС през учебната година след изпитни сесии.

Резултати от проверката: Резултатите отразяват изводите на експертната група относно съответствието на представените от ВУ доказателства със съдържанието на съответния критерий, посочено в колона 4 на таблица 5.

Критерий 9.1. При своето онлайн провеждане на програмната акредитация в Архитектурния факултет на ВСУ «Черноризец Храбър», ЕГ установи, че е изградена система за системно актуализиране на учебните програми. Тя дава възможност за осъществяване на учебен процес, отговарящ на националните стандарти. Върху степента на успеваемост на студентите е оказван периодичен мониторинг. Изградената кредитна система не допуска слаби студенти да продължат обучението, а стимулира успешните. Процедурата за оценяване е прозрачна и надеждна.

Стандарт 10 „Циклично външно осигуряване на качеството“ и съответстващите му критерии, а именно:

Критерий 10.1. Институциите извършват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на всички учебни програми по професионалното направление

По 10.1.1. ВСУ „Черноризец Храбър“ периодично преминава през външно оценяване на осигуряването на качеството в съответствие с ESG от Националната агенция по оценяване и

акредитация и на оценяване на съответствието с вътрешната система за качество от Bureau Veritas Certification (<https://www.vfu.bg/за-всу/акредитация.html>). През периода 2013 г. – 2018 г. по график са проведени **четири външни** одита.

Катедра „Изкуства“, в която се осъществява обучение и по ПН 8.2 Изобразително изкуство, като звено от ВСУ „Черноризец Храбър“, е **обект на външно и вътрешно одитиране**. През отчетния период - 2013–2018 г. в катедра „Изкуства“ за ПН 8.2 „Изобразително изкуство“, е **проведена 1 процедура за след акредитационно наблюдение** и контрол. За изпълнението на препоръките от Акредитационната комисия към НАОА се разработват „Мерки за изпълнение на задължителните препоръки“, чието изпълнение се контролира и отчита периодично пред Катедрения съвет.

Освен периодичното вътрешно оценяване от университетската и факултетска система по качеството, професионалното направление е оценявано от НАОА и САНК. При сегашното посещение ЕГ установи пълно изпълнение на препоръките от предходната акредитация.

По 10.1.2. Обучението в направление 8.2 Изобразително изкуство във ВСУ се осъществява в условията на конкуренция между висшите училища в България – по тези или част от тези специалности студенти се обучават и в други седем висши учебни заведения в страната. Освен общо приложимите от университета стандарти за качество, качествените продукти и услуги в катедра „Изкуства“ се гарантират и от **перманентната връзка със външната среда**: проучва се мнението на ученици, учители, родители, изследват се и се анализират процесите в сферата на средното и висше образование по изкуствата, развитието на креативните и културни индустрии в страната и света. Като член на Европейската лига на училищата по изкуства ВСУ се ползва от задълбочената база данни за тенденциите в Европа. ВСУ периодично провежда маркетингови проучвания, в които се съдържа информация за тенденциите на пазара на труда. Предприети са действия за подобряване качеството на обучението, учебната документация и практическата подготовка на студентите на базата на направени предложения от работодателите в анкетните проучвания сред тях .

По 10.1.3. Съгласно чл. 45 от Закона за висшето образование и чл. 40 от Наредба №1 за учебната дейност на ВСУ, **държавните изпити или защитите на дипломни работи се провеждат пред изпитна комисия, в която се включват и външни за висшето училище лица – изявени експерти от практиката, представители на държавната администрация и съдебната власт, преподаватели от други висши училища др.** В състава на комисиите за държавни изпити участват и **потребители на кадри**. В Комисиите за защита на дипломни работи в ПН „Изобразително изкуство“ се включват външни за ПН преподаватели: от академичното ръководство и експерти от областта, често това са потребители на кадри - работодатели. При подготовка и обсъждане на учебна документация също се взема под внимание и мнението на специалистите от професионалните кръгове.

По 10.1.4. Програмната акредитация на професионално направление 8.2 Изобразително изкуство е осъществена през **2013 г.** за образователно-квалификационните степени „бакалавър“ и „магистър“, с обща оценка **9,15 (девет цяло и петнадесет стотни)**. През 2018 г. е проведена процедура по САНК, като Акредитационният съвет констатира, че Варненският свободен университет „Черноризец Храбър“ е изпълнил препоръки № 2 и № 3 и изпълнява препоръка № 1, формулирани в решението на Постоянната комисия по хуманитарни науки и изкуства при програмната акредитация на професионално направление 8.2 „Изобразително изкуство“ за образователноквалификационните степени „бакалавър“ и „магистър“.

Резултати от проверката: Резултатите отразяват изводите на експертната група относно съответствието на представените от ВУ доказателства със съдържанието на съответния критерий, посочено в колона 4 на таблица 5.

Критерий 10.1. ЕГ установи документално наличието на планирано вътрешно и външно оценяване на професионалното направление. ЕГ установи пълното изпълнение на 2 от трите препоръки от предходната акредитация и продължаващо изпълнение третата препоръка

В Архитектурния факултет на ВСУ „Черноризец Храбър“ се полагат усилия за поддържане на конкурентноспособността на професионално направление 8.2 Изобразително изкуство чрез обновяване на учебното съдържание, ориентирането му към актуалните проблеми на обществото, подобряване качеството на предлаганото образование.

Ръководител на ЕГ: проф. д-р Иван Узунов, /...../

Член на доц. д-р Бойка Донева ...../

Член на ЕГ: Георги Георгиев ...../

Наблюдаващ процедурата член на ПК: проф. д-р Антоанета Анчева /...../

А. Задължителни таблици

Таблица 1. Брой обучавани студенти в ПН 8.2

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
1. ОКС „професионален бакалавър“	Няма	Няма	няма	Няма	няма
1.1. Редовно обучение	-	-	-	-	-
1.2. Задочно обучение	-	-	-	-	-
2. ОКС „бакалавър“					
2.1. Редовно обучение	12	15	15	14	10
2.2. Задочно обучение	-	-	-	3	2
3. ОКС „магистър“					
3.1. Редовно обучение	-	-	7	1	3
3.2. Задочно обучение	-	-	-	-	-
3.3. Дистанционно обучение	-	-	-	-	-
Общо (1+2+3):	12	15	22	18	15

Таблица 2. Брой преподаватели на първи ТД, осигуряващи обучението в ОКС „бакалавър“ за последните 5 години

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/2019
Преподаватели на ПОТД					
<i>Хабилитирани, в т.ч.:</i>					
- професор д-р				1	1
- професор	1	1	1		
- доцент д-р	4	4	4	7	7
- доцент	2	2	2	2	2
<i>Нехабилитирани, в т.ч.:</i>					
гл. асистент / от тях д-р					
гл. асистент.	1	1			
асистент д-р	1	1			
Асистент	1	1	1	2	2
ст. Преподавател					

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/2019
Преподавател	1	1	1	1	1
ОБЩО	11	11	9	13	13

**Таблица 3. Брой преподаватели на първи ТД, осигуряващи обучението в ОКС „магистър“
за последните 5 години**

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/2019
Преподаватели на първи ТД, от тях:					
<i>Хабилитирани, в т.ч.:</i>					
- професор д-р	-	-	-	-	1
- професор	-	-	-		
- доцент д-р	6	6	6	7	7
- доцент	1	-	-		
<i>Нехабилитирани, в т.ч.:</i>					
гл. асистент / от тях д-р					
асистент д-р					
асистент	1	1	1	1	1
ст. преподавател					
преподавател	1	1	1	1	1
ОБЩО	9	8	8	9	10

Допълнителни таблици

Таблица 1. Еразъм+ за студенти, преподаватели и персонал

Година/участник	Студенти-учене/студенти практика От ПН ИИ	Преподаватели/ персонал От ПН ИИ, АФ
2014	обучение , 1 студент от спец. Мода и мениджмънт в модата;	
2015	-практика, един студент от спец. Мода и мениджмънт в модата -обучение 2015/2016 2 ма студенти	- един служител в Неапол, Италия
2016	-практика, един студент от спец. Мода и мениджмънт в модата - обучение 2016/2017 3 ма студенти	- един преподавател в Турция.
2017	-практика, един студент от спец. Мода и мениджмънт в модата - обучение , 2 ма студенти	- един преподавател в Унгария. - един служител – Прага, Чехия
2018	-обучение , 1 студент от спец. Моден дизайн;	- един преподавател в Италия с цел преподаване

Таблица 2. Публикации на преподаватели в международни издания:

Година/международна активност	Публикации в международни издания
2015	<ul style="list-style-type: none"> Manasieva, K. Y., 2015, DESIGN AS A STRATEGIC RESOURCE IN THE BULGARIAN FASHION INDUSTRY, 2015, CURRENT PROBLEMS IN MANAGEMENT, ed. by: Agnieszka Barcik, Honorata Howaniec, Zbigniew Malara. - 305 s.: il. ; 24 cm, University of Bielsko-Biala Press, ISBN 978-83-65182-15-9, s.267-275, Manasieva, K.Y., (2015) 8th international conference "Contemporary problems of management of enterprises", Poland
2017	<ul style="list-style-type: none"> Манасиева, К. 2017, Дизайн мениджмънт в архитектурата и строителството. VIII Международна научна конференция по Архитектура и строителство ArCivE'2017, юни, България
2018	<ul style="list-style-type: none"> Манасиева, К. 2018, ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА СВЪРЗАНИ С УСТОЙЧИВОСТТА НА МОДНАТА ИНДУСТРИЯ КОНФЕРЕНЦИЯ "ТЕНДЕНЦИИ И ИНОВАЦИИ В ТЕКСТИЛНАТА И МОДНАТА ИНДУСТРИЯ", 9 ноември 2018 г. Пловдив Манасиева, К. 2018, БИЗНЕС МОДЕЛИ В МОДНАТА ИНДУСТРИЯ ЗА ПРЕХОД КЪМ КРЪГОВА ИКОНОМИКА, НАЦИОНАЛНА ТЕКСТИЛНА КОНФЕРЕНЦИЯ 2018, София

Таблица 3. Участие в международни форуми

Година/международна активност	Участие в международни форуми: конференции, художествено-творчески проекти и изложби, изложения и др.
2014	<ul style="list-style-type: none"> Study visit- Ljubljana, Slovenia, Promoting design education for developing industries, april, 2014 Участие на преподавател в ПРОЕКТ „Развитие на иновативен модел за трансфер на знание и иновации“- Ковантри, Англия
2015	<ul style="list-style-type: none"> Manasieva, K.Y., (2015) 8th international conference "Contemporary problems of management of enterprises", Poland Виктор Петков член на жури в международен студентски видео арт фестивал „SVAF“, ШУ „Епископ Константин Преславски“, Шумен, 2014 – 2017 г.
2016	<ul style="list-style-type: none"> Участие на преподавател в международен семинар на изложението Premiere Vision Istanbul 2016 г.

	<ul style="list-style-type: none"> • Виктор Петков в международна научна конференция „Иновации в образованието“, ШУ „Епископ Константин Преславски“, Шумен, 2016 г. • Виктор Петков участва в межд. проект в Университет Овидиус, Констанца, Румъния
2017	<ul style="list-style-type: none"> • Доц. К. Манасиева участва в VIII Международна научна конференция по Архитектура и строителство ArCivE`2017, юни, България • 5 преподавателя в проекта „PAVILION OF KNOWLEDGE AND YOUTH CREATIVITY, PROJECT AT PROGRAM "Varna - European Youth Capital 2017"“ • Двама преподаватели участват в Premiere Vision Paris 2017г. • Участие в Международна Еразъм седмица в Университета в Обуда • Участие на Виктор Петков в пътуваща международна изложба „A4“ – България, Чехия, Германия, Унгария, Израел, Македония, Румъния, САЩ, 2017 г. • Участие на Виктор Петков в международна изложба на университетски преподаватели и студенти „DID YOU KNOW“, Градска художествена галерия „Борис Георгиев“, Варна
2018	<ul style="list-style-type: none"> • Участие в ТексТейлърЕкспо 2018 • Участие с доклад на КОНФЕРЕНЦИЯ "ТЕНДЕНЦИИ И ИНОВАЦИИ В ТЕКСТИЛНАТА И МОДНАТА ИНДУСТРИЯ", 9 ноември 2018 г. Пловдив

Таблица 4.Международна дейност на студентите от ПН Изобразително изкуство.

Години	Групови участия в международни форуми	Индивидуални международни дейности
2014		<ul style="list-style-type: none"> • Йордан Михалев на моден форум „Ethno Tendance Fashion Weekend Brussels“, Белгия, голямата награда • Евелина Дойчинова Finland- СМС Makeup School & Photography
2015	5 студенти на Европейски моден форум, международна конференция и ревю	<ul style="list-style-type: none"> • Евелина Дойчинова- MAKE-UP ARTIST SCHOOL — Augerinop-ulu в Атина, Гърция
2017	<ul style="list-style-type: none"> • Двадесет студенти от бакалавърската и магистърската програма „Моден стайлинг“ посетиха Седмицата на модата - Букурещ през декември • Студенти от катедра „Изкуства“ и ПН ИИ са организатори на „Павилион на знанието и младежката креативност“ в рамките на събитията в календара на „Варна европейска младежка столица 2017“, 10 студенти от ПН ИИ • Участие на 12 студенти от катедра „Изкуства“ в ревю с международно участие Албена 	<ul style="list-style-type: none"> • Един студент участва в Premiere Vision Paris 2017 г. • Участие на студент от катедра „Изкуства“ Десислава Филева на моден форум „Echiquier Mode“ Лиеж, Белгия, награда
2018	<ul style="list-style-type: none"> • Участие на 10 студенти в ТексТейлърЕкспо 2018 – изложба и ревю със специален проект за устойчива мода • Международен младежки фестивал FUNCITY+ 	<ul style="list-style-type: none"> • "Sofia Green Fashion Days"- 3 ма студенти участват с авторски колекции

